

Sverigekontakt

En tidning för all världens svensktalande | Nr 4 • december 2009



Regnig resa till Karlsborg

Tänk att en utflykt till en gammal fästning i hällande regn kan bli så lyckad!

Tänk att fyrtio pensionärer eller nästan pensionärer kan ha så roligt av att lotsas omkring på Karlsborgs fästning vid Vättern av en "avdankad" officer, utklädd till artillerist anno dazumal, dvs mitten av 1800-talet. Upplevelseturism i bästa bemärkelse.

Men kanske ska vi börja från början. Den 3 oktober kl 8.00 klättrade vi på bussen vid Hedens gamla exercisplats i Göteborg, för att göra en dagsutflykt i Västergötland. Vi var ca 40 medlemmar i Göteborgs lokalförening av Sverigekontakt. Första anhalten var ett lanthandelsmuseum i Varola, där Pontus Nilssen visade oss runt i sin fars gamla lanthandel. Det var ett roligt besök för den som började sin yrkesverksamhet vid 14 års ålder, som sommarvikarie i sin farbrors lanthandel i Hallands glesbygd. Man ska inte tro att glesbygd bara är Norrland. I mellersta Hallands skogsbygd, Fagereds socken, fanns vid 50-talets början varken järnväg, buss eller för den delen privatbilism. Utom taxi, kyrkoherden, lanthandlaren och en och annan storbonde. Så man var beroende av vad lanthandeln tillhandahöll.

Det var roligt att återuppleva detta. Vår gamle lanthandlare hade för övrigt alla sina säljarknep kvar, så vi köpte glatt böcker, karameller och vykort.

Vidare till Karlsborg alltmedan regnet ihärdigt fortsatte. Lunchen i det anrika Kanalhotellet vid Göta kanal innehöll en

positiv överraskning. Man hade inte fått tag i sik utan ersatte den med Vättern-röding. Det bästa är gott nog. Under tiden hade våra färdledare Angela Falkengren och Per Clemensson klokt nog ställt in promenaden genom samhället utan bussen tog oss direkt till Karlsborgs fästning.

Pang pang ...



Där väntade vår guide "artilleristen" Olle Hellberg i sin tidsenliga uniform. Enda avvikelserna var ett rejält paraply, för vilket han samvetsgrant bad om ursäkt. Äventyret började i kyrksalen med en film som föreställde ett påhittat anfall av ryssar på 1860-talet. Karlsborg byggdes främst som ett centralförsvar mot ryska anfall vid östersjökusten. 1809 var ju i levande minne, då man 1820 beslutade att bygga fästningen.

Hit skulle man, i händelse av ryskt anfall, evakuera kungahuset, regeringen och guldreserven. Den sistnämnda låg

här också under en del av andra världskriget.

Då filmen slutade kommenderas vi ut i regnet med språng. Där stod vi sen och lyssnade till vår artillerist, som plötsligt svänger på klacken och avlossar ett skott. Ner ramlar en ryss, som kommit upp ur vallen. Alla hoppar högt när dockan faller ner. Jag undrar än idag hur det gick till. Det kan väl inte ha varit på riktigt?

Därefter slapp vi regnet en stund för att i stället ta oss fram inuti vallen i smala, dåligt upplysta gångar med skyttegluggar och fejkade soldater som underhållning på vägen. I den s.k. gravkaponjären kunde vi bli beskåda förvaltarbostaden med en kanon mitt i salongen, som det ålåg förvaltarens hustru att putsa, en lönnkrog med några berusade soldater i samt slutligen skattkammaren, där guldreserven förvarades under kriget.

Efter fästningsbesöket skulle vi enligt programmet ha vänt hemåt direkt. Men på grund av intjänad tid på den uteblivna promenaden hade Per Clemensson kommit på att vi hann med ett improviserat besök i Habo kyrka. Något liknande har jag aldrig sett. Det var en träkatedral från 1700-talet med tak och väggar fullmålade med målningar, som illustrerade Luthers katekes! Helt unik, såvitt jag vet, och väl värt ett längre besök. Inte den vackraste kyrka jag sett men väl en av de intressantaste!

Ina Nordquist
inanordquist@hotmail.com



Och regnet bara öser ner I nästa ögonblick smäller skottet. Vi hoppar högt, paraplyerna vänder sig ut och in och "ryssen" faller ner framför våra fötter!



Sverigekontakt

utges av

Riksförningen Sverigekontakt

*

Riksförningen Sverigekontakt har medlemmar över hela världen som talar svenska och är intresserade av Sverige, svenskt språk och svensk kultur. Föreningen är en ideell organisation med ursprungligt ändamål att hjälpa svenskar och svenskättlingar i utlandet att bevara kontakten med det gamla landet. Numera är verksamheten framför allt inriktad på att främja det svenska språket i världen.

Redaktör och

ansvarig utgivare: Lars Björkman

Layout: Anette Hermansson

Tryck: CELA Grafiska 2009

ISSN 0346-2439

Riksförningen Sverigekontakt
Box 53066
SE-400 14 Göteborg
Tel. 031-81 86 50
Fax 031-20 99 02
info@sverigekontakt.se

Besöksadress: Dicksonsgatan 6

Postgiro: 4 05 80 - 3
Bankgiro: 420-5670

Sverigekontakt 4/2009
96:e årgången
Lösnummerpris 15:00 kronor.
För ej beställda manus ansvaras ej.

www.sverigekontakt.se

Omslag: Svenska skolföreningen i Warszawa firar stämmingsfull Lucia med sång och textläsning – 2008.
Foto: Lena Nordström.



Foto: Helena Paulin-Stromberg

I vissa nummer av tidningen har jag – när det funnits plats – skrivit någon liten betraktelse från mitt ordförandeperspektiv. På samma sätt har generalsekretären Lars Björkman redogjort för läget inom föreningen, såsom det ter sig om man

har Dicksonsgatan som utsiktspunkt. Den här gången är det jag som får fylla båda dessa funktioner. Lasse är sedan några veckor på grund av sjukdom i familjen bunden till Genève och kommer troligen inte att återgå i tjänst mer under det här året. Vi hoppas innerligt på en lyckosam utveckling för honom och hans närmaste.

Av samma skäl har detta nummer av tidningen kunnat fullbordas endast tack vare Sonia Linussons insatser, givetvis med det vanliga professionella stödet från tryckeriet. Däremot blir dessvärre en del annat med nödvändighet lidande. Till jul har vi under en följd av år kunnat sända ut en bok till alla lärare som undervisar i svenska utomlands. Det har av allt att döma varit en mycket uppskattad julhälsning, som i år olyckligtvis måste utebli. Det hindrar inte att vi känner djup beundran och tacksamhet inför lärarnas självupppoffrande prestationer under året. Det är vår avsikt att återkomma i god ordning med det snaraste, det kan ni skriva upp.

Likaså kan det bli en del andra moment i vår medlemservice som kan få komma i andra hand under den närmaste tiden. Sonia, Gunnell och Peter finns som vanligt kvar på kansliet och gör allt som står i deras makt för att hjälpa alla, men det är ofrånkomligt att vi nu hamnar i något av ett vänteläge. Framför allt kan det dröja längre än vanligt innan ni nu får besked om saker och ting. Vi ber om förståelse för detta och hoppas kunna rehabilitera oss så småningom.

Det första året efter vårt hundraårsjubileum i fjol har präglats av självrannsakan och översyn av våra egna rutiner. Hundra år är ju en ganska lång tid, och även om vår förening gärna vårdar traditioner är det inget som säger att det som var rätt modell för flera årtionden sedan är det bästa sättet att arbeta nu. Överstyrelsen har därför initierat en policydiskussion,

Ordföranden har ordet

som hittills till stor del har förts inom arbetsutskottet (på överstyrelsens uppdrag), med regelbundna återkopplingar till överstyrelsen. Läget i den pågående policydiskussionen kunde också redovisas för ett antal lokalföreningsrepresentanter, som under hösten samlades till en genomgång på Dicksonsgatan.

Lokalföreningarnas arbete lyfts kanske inte alltid fram på ett alldeles rättvisande sätt. De lyder också under ganska skiftande villkor. Några är livaktiga och uppvisar ett stort medlemsantal, andra för en mer tynande tillvaro. Det är inget konstigt med det. Det är fullt naturligt att lokalföreningarna likaväl som Riksförningen Sverigekontakt går lite i vågor i fråga om vitalitet, handlingskraft och initiativrikedom. Det var ändå välgörande att höstens lokalföreningsträff kunde komma till stånd. På en del håll noterar man som sagt en vikande tendens, och då kan det vara uppiggande att få inspiration och konkreta tips från andra lokalföreningar med för tillfället mer sjudande verksamhet.

Riksförningen som helhet har haft ett ganska bra verksamhetsår, egentligen sensationellt bra med tanke på den besvärliga ekonomiska situation som rått internationellt sett. Vi har givetvis som vanligt vår främsta tillgång i våra hengivna medlemmar, men vårt läge har också gynnats av de skickliga förvaltare av våra tillgångar som vi anlitar samt – inte minst – av generösa bidrag från oss närstående fonder och stiftelser. Föreningen står särskilt i tacksamhetsskuld till Oscar Ekmans stiftelse för Sverige i utlandet och Torsten och Ragnar Söderbergs stiftelser. Utan den förståelse man från dessa håll visat för vår verksamhet hade de framgångar vi nu kan peka på varit betydligt blygsammare.

Föreningen har sedan länge arbetat enligt mottot att verka men inte synas. Åtminstone har det varit en strävan att inte synas för mycket, men frågan är om inte resultatet blivit att vi syns för litet. Det finns indikationer på att man uppfattar oss som en ganska anonym aktör, men att många blir imponerade när de väl får klart för sig vad vi utträttar. Det viktigaste förblir ju det sistnämnda: att vi verkligen utträttar något. Men vi har naturligtvis en strävan att komma i kontakt med så många som möjligt av dem som potentiellt hör till våra avnämare och samarbetspartner.



Möjligen uppnås detta mål lättare om föreningens synlighet ökar. Vi vill själva gärna tro att just detta skett med hjälp av den nya tekniken, i form av hemsida m.m., men förbättringar vore självklart välkomna. Har ni synpunkter på dessa frågor mottas de tacksamt inför den fortsatta policydiskussionen.

Det kan eventuellt låta ominöst att det pågår en stort upplagd policydiskussion. Någon oro för genomgripande förändringar behöver emellertid ingen känna. Dels är vi i många avseenden ganska bundna av stadgarna, dels finns det ingen anledning att ändra radikalt på en vinnande strategi. Vad vi är ute efter är en inventering av möjligheter till rena förbättringar, genom att på ett effektivare sätt utnyttja de resurser vi har och – om möjligt – utöka dessa. Någon direkt omläggning av kursen är det knappast fråga om.

Tyngdpunkten i vår verksamhet har under rätt många år legat på stöd till icke-akademisk svenskundervisning utomlands, för svenskar och andra. På detta område har stora framgångar noterats. Vissa återkommande inslag har nästan institutionaliserats. Även om dessa insatser uppenbarligen fyller en viktig funktion gäller det att inte stanna i utvecklingen – och framför allt att inte andra traditionellt centrala uppgifter blir efter-

satta. Har ni synpunkter på dessa frågor ombeds ni också låta oss veta detta.

Man vill gärna inbilla sig att en livaktig verksamhet är avgörande för att medlemmarna skall känna sig stimulerade och för att nya intressenter skall söka medlemskap. Rekryteringen av nya medlemmar är emellertid ett reellt problem. Det är inte direkt några horder av intresserade som knackar på dörren för att få vara med.

Det brukar sägas att vår förening delar detta problem med alla andra ideella föreningar. Föreningsliv har så många konkurrenter nu för tiden, genom det rika utbud av aktiviteter som erbjuds i det moderna samhället. Detta är trots allt en tröst för tigerhjärtan. Om just vår förening gör något fel som missgynnar nyrekryteringen vill vi naturligtvis gärna ha reda på detta. Än en gång: kontakta oss och meddela oss era synpunkter!

Om vi å andra sidan har åsidosatt någon funktion som rimligen borde ligga inom föreningens domän är detta också viktigt att komma till klarhet om. Det är lätt att bli hemmablind. De som är mest intensivt sysselsatta med föreningens dagliga skötsel kan lätt tappa perspektivet på helheten och missa väsentliga inslag. Även sådant bör rättas till, men då måste medvetandet väckas. Låt oss veta!

Är förresten själva meningsutbytet

alltför begränsat. Kanalerna för att lämna information om vad som planeras och vad som har hänt är nog rätt väl utarbetade, vågar vi påstå, men möjligheterna för de enskilda medlemmarna att kommentera och komma med påpekanden är antagligen mera begränsad. Är detta något vi bör avhjälpa?

Frågorna är som synes många. Just nu är alla idéer av betydelse för föreningens allmänna policy mycket välkomna. Det kan möjligen bli svårt att i det rådande läget enskilt besvara alla synpunkter som kommer in, men de är icke desto mindre mycket välkomna. Tidningen Sverigekontakt förblir tills vidare vårt bäst utarbetade meddelningsmedel. Med er hjälp kan även den bli bättre. Skicka gärna in bidrag!

Vad som än ligger i framtidens sköte kan vi nu, när det lider mot årets slut, ändå se tillbaka på ännu ett väl genomfört verksamhetsår. Därför riktar vi ett hjärtligt tack till alla som bidragit till det goda resultatet. Vi önskar avkopplande helger framöver åt alla och ser fram emot ett nytt år, som förhoppningsvis också i sinom tid kan sammanfattas i positiva ordalag för föreningens del.

Bo Ralph

Krakow i november

Krakow är en stad där de märkligaste saker kan inträffa. Går man på Grodskagatan kan det utanför Peter-Paulskyrkan finnas en affisch som talar om att en konsert med Mozarts Requiem just har börjat. Går man in visar det sig att kyrkan är proppfull och att framförandet är infogat i en mässa ledd av kardinalen. Den latinska liturgin, församlingens sång och Mozarts musik omväxlar i en förtätad stämning. Film- och ljudinspelning pågår. Om man efter det mäktiga orgelpostludiet går fram till tvärskeppet för att få en titt på kören, upptäcker man till sin förvåning att den förbereder en omtagning. Häpen sjunker man ned på en stol direkt framför solisterna och får lyssna till *Recordare* och *Lacrimosa*. En verklig Krakowupplevelse.

På Jagellonica-universitetet finns en institution för svenska språket som efter några svåra år åter har fått luft under vingarna. Tolv akademiska lärare och en svensk lektor undervisar 90 studenter från fem årskurser och kvaliteten på undervisningen är hög. Institutionen har experter på det språkliga och litterära området, men önskar sig fler föreläsningar

om svensk historia och kultur samt aktuell information om Sverige. Lennart Limberg och jag var för femte gången där för att hjälpa till med detta. För en gästande svensk föreläsare är det alltid lika fascinerande att stå inför dessa studenter och inte förstå deras språk, men ändå själv bli förstådd.

Mina rikligt illustrerade historiska översikter följdes med intresse och naturligtvis kom jag också in på de konflikter som under 1600-talet ledde till att Sverige för lång tid blev ärkelutherskt och Polen ärkekatolskt. Lennart, som också representerade Forskningsprojektet Göteborgs-Emigranten, talade om aktuell forskning samt om utvandring från och invandring till Sverige. Sista kvällen samlade han en grupp vuxenlärare till en spännande genomgång av den svenska deckarlitteraturen från Stieg Trenter till Stieg Larsson. Tursamt nog nämnde han Åke Holmbergs Ture Sventon, för det visade sig att en av lärarna valt Sventonböckerna som avhandlingsämne. I Lennarts rymliga resväska fanns ett försvarligt antal böcker som gåva från Riksföreningen Sverigekontakt. En del av deckarna fördelades bland de närvarande medan resten införlivades med institutio-

nens bibliotek, som numera vuxit till imponerande proportioner.

Ewa Data-Bukowska, som arrangerat vårt besök, hade önskat sig en introduktion till svenska jullekar och ett fyrtyotal studenter samlades i ett av institutionens rum. Det blev trångt, det var varmt och svettigt, men vansinnigt roligt och mycket uppskattat. Naturligtvis inledde vi med *Nu är det jul igen* och långdans genom lokalerna. Studenterna var genast med på noterna och den populära svenske lektorn Björn Fleischmann agerade med stor inlevelse i *Björnen sover*. Han visade också vilka förberedelser som gjorts inför den stundande Luciafesten. Flickorna sjöng med stor intensitet och även de blygaste pojarna klev fram och klämde in i *Staffansvisan*. Som avslutning sjöng studenterna en polsk julsång för oss och kulturutbytet blev fullständigt.

Ewa Data-Bukowska hälsade oss varmt välkomna tillbaka och det är svårt att motstå en stad som Krakow, där märkligheter kan inträffa och man alltid känner sig uppskattad av lärare och studenter.

*Inger Schubert
Lützenfonden
dr.inger.schubert@t-online.de*

Nytt i Lützen

På väg till Lützens dimmiga slätt landade jag i Berlin den 3 november. Med i bagaget hade jag en bokgåva, som gav mig en lätt övervikt, men som utmärkta Air Berlin översåg med. Lützenfondens sekreterare, Inger Schubert, sammanstrålade jag med redan på flygplatsen och hon hade arrangerat ett intensivt program för de följande 6 dagarna. Det började med ett besök på Svenska Kyrkan/Svenska Skolan, där vi träffade lärarinnan Kristina Palm och överlämnade böckerna. Skolan har idag 60 elever och verksamheten är stabil. Därtill har man fyra grupper med kompletterande svenska, det som vi ibland kallar för lördagsskolor, även om veckodagen inte alltid stämmer. Här fanns en trevlig grupp med "Knatte-svenska" för åldrarna 3 till 4 år.

De nordiska ambassaderna i Berlin firade sitt 10-årsjubileum med en mottagning för 700 gäster och det visade sig bli en spännande tillställning. Jag koncentrerade mig visserligen främst på den utsökta norska laxen, medan Inger odlade kontakter, gamla som nya: forskare, journalister, konstnärer och politiker. Följande dag togs vi båda emot av Ida Zelic, den svenska lektorn vid Humboldtuniversitetet. Inger höll en föreläsning på tyska för de nya studenterna om "Hur svenskarna blev svenska" och själv fick jag möta tredjeårsstudenterna och tala om svensk utvandring och invandring. Fin respons på båda föreläsningarna och vi hälsades välkomna tillbaka så snart som möjligt.

Minnesdag

Den 6 november var i år liksom tidigare en högtidsdag i den lilla tyska staden Lützen. Den svenske kungens död på slagfältet utanför staden ledde dagen till ära till två gudstjänster, en borgmästarmottagning och ett rejält kyrkkaffe. Därtill ett historiskt kollokvium med internationellt deltagande. Sveriges och Finlands ambassadörer deltog med sina militärattachéer, de svenska församlingarna i Hamburg och Berlin var rikligt företrädde och från den protestantiska organisationen Gustav-Adolf-Werk talade representanter från Tyskland, Mexico och Rumänien.

I Tyskland betraktas fortfarande Gustav II Adolf som protestantismens räddare och han har kommit att iklädas olika roller alltefter opinionens förändringar och politiska önskingar. Under 1800-talet betraktade radikala studenter honom som den fria tankens förkämpe och mot seklets slut sågs han som en förenande faktor i ett livligt svensk-tyskt kulturutbyte. Jag har själv upplevt hur han under



Från Berlins tidigare borgmästare Walter Momper, Sveriges ambassadör Ruth Jacoby, Lützenfondens sekreterare Inger Schubert, Gustav II Adolf, Lützens borgmästare Maik Reichel, Finlands ambassadör Harry Helenius.

DDR-tiden hyllades i tal av tillresta gäster som försvararen av religionsfrihet, tankefrihet och yttrandefrihet. Talrikt församlade Lützenbor applåderade vilt och Stasiagenterna hukade i vankelmod.

I år kom den 6 november att präglas av det nära förestående firandet av 20-årsminnet av murens fall, eller snarare DDR-statens kollaps och Östtysklands fredliga uppgående i Förbundsrepubliken. Mot den bakgrunden är det kanske inte så märkligt att Gustav II Adolf i flera tal och predikningar nu hyllades som en fredsfurst. En användbar gestalt är han onekligen.

För 20 år sedan hette Berlins borgmästare Walter Momper och han deltog i årets 6 novemberfirande i Lützen. Vid den festliga mottagningen på stadens rådhus höll han ett anförande, där han kunde bjuda på många intressanta detaljer. Han påpekade bl.a. att under dagarna före murens fall var en fredlig återförening långt ifrån självklar. In i det sista befarade Västberlins ledning en kraftig motreaktion från den kommunistiska statsledningen i öst, där demonstrationerna skulle kunna slås ner med våld och med tusentals döda som följd.

Allt hade dock gått väl, men murens fall orsakade många praktiska problem, som löstes med gott humör och i en uppoffrande anda. Styrelsen i Västberlin hade räknat med att en halv miljon östberlinare skulle ta sig över till västsidan under de första dagarna och då skulle de komma i åtnjutande av en gåva på 100 D-mark. Nu strömmade över en miljon

människor över muren och gåvopengar hotade att ta slut. Hastigt rekviderades 7 ton sedlar och bankernas anställda arbetade gratis på söndagen för att klara distributionen. Stämningen var euforisk.

Kollokvium

Inger Schubert hade tillsammans med Maik Reichel, Lützens borgmästare och museichef, ordnat ett flera dagar långt historiskt seminarium med deltagare från Finland, Sverige och Tyskland. Speciellt roligt var att professorerna från universitetet i Greifswald och Kiel tagit med grupper av studenter, som på ett eller annat sätt arbetade med 1600-talets historia. Dessutom kom från Leipzig en ung forskare som undersökte hur läroböcker och undervisningsplaner under DDR-tiden hade behandlat ämnet Gustav Adolf och det svenska ingripandet i det 30-åriga kriget. Det visade sig bli en linje med många svängar, beroende på varierande politiska konjunkturen.

De mest spännande inläggen kom från en svensk och en tysk slagfältsarkeolog, som kunde presentera detta relativt nya vetenskapsområde och därtill redogöra för de utgrävningar som företagits utanför Lützen. Som avslutning på ett fyra dagar långt vetenskapligt möte kunde vi så vandra ut på slagfältet och få arkeologernas förklaringar till varför slagfältet måste förskjutas en aning. Där vi historiker trott att den svenska högra flygeln kämpade har man hittat 3 muskötikulor. Vi får nu veta att man några hundra meter därifrån har funnit 3.000 muskötikulor



Den avslutande diskussionen i Minnesplatsens museum.

och där måste striden ha stått. Vi måste alltså acceptera att den nuvarande vägen till Leipzig hade en annan sträckning under 1600-talet. Visst är det spännande med ny forskning.

Detta kollokvium kunde genomföras med bidrag från Oscar Ekmans fond för Sverige i utlandet och deltagarna framförde sitt varma tack till fonden, liksom till stadens borgmästare och hans medarbetare, som såg till att vi fick kaffe och mat på bestämda tider. Deltagarna var alla entusiastiska och planer drogs upp på att samlas igen om två år för nytt vetenskapligt utbyte och förhoppningsvis nya omvärderingar.

Göteborg i november 2009

Lennart Limberg

lennart.limberg@sverigekontakt.se

Lützen, lejonet och den fredliga revolutionen

Den som reser till Lützen med Runeberg i det intellektuella bagaget blir besviken. Landskapet är fullständigt platt, inte en kulle så långt ögat når på slagfältet. Småstaden Lützen med 3.700 invånare i nuvarande Sachsen-Anhalt ligger nära metropolen Leipzig. Trakten kring Leipzig lämpar sig ypperligt för uppställning av stora härar och fältslag, vilket också har ägt rum upprepade gånger. För ett par dagar sedan återvände jag från mitt tredje besök i Lützen och "Lützener Gespräch" om liv och död på slagfältet. Och den här gången fick jag äntligen se en rejäl kulle, men det visade sig vara det sopberg som den lilla staden producerat under DDR-tiden. Högen som kapslats in med ett jordlager och nu grönskar erbjöd ögat avkoppling från den vågräta linjens tyranni.

Historien är starkt närvarande i Lützen som tack vare sin driftiga borgmästare Maik Reichel med stor energi har gått in för att synliggöra orten med hjälp av händelserna i novemberdimman 1632. Också på annat sätt gör sig historien påmind, inte minst i form av en medeltida borg med ett högt torn mitt i staden. Till Gustaf-Adolf-Strasse som leder ut på slagfältet och till minnesplatsen med monument och kapell ansluter bl.a. Karl-Marx-Strasse. Ingen vill väl egentligen ha kvar historiematerialisten i den lokala namnfloran men det visade sig vara för dyrt och byråkratiskt komplicerat att byta namn på gatan.

Vi som samlats till seminarium deltog den 6 november i det digra festprogrammet som bl.a. bjöd på två gudstjänster, den första på förmiddagen i den lilla kyr-



På slagfältet.

kan i Meuchen dit Gustav II Adolfs lik fördes från slagfältet och den andra på eftermiddagen i minneskapellet vid slagfältet. På kyrkan i Meuchen finns ett stort kors med Gustav Adolfs initialer och datumet 6.11.1632. Dagen till ära vajade såväl den svenska som den finska flaggan – men inte den tyska – från stänger framför kyrkan. Både svenska och finska ambassadören i Berlin deltog i uppmärksammandet av 377-årsminnet av kungens död. Predikan i Meuchen hölls av den nytillträdda biskopen som är kvinna. Och om mitt minne inte spelar mig ett spratt var det just hon som såg friheten som en gemensam nämnare i Gustav II Adolfs gärning och die Wende – alltså det omvälvande händelseförlopp som vi

brukar benämna "murens fall".

Den som lever i Lützen i dag skulle känna igen sig i situationen för ett litet lokalsamhälle här i Finland. Också i Lützen var indragning av skolor och en stor reform av den kommunala förvaltningen på tapeten. Staden ingår i en ny stor "Vergemeinschaft" med över 32.000 invånare och strukturerna skall ses över. Tiderna är inte särskilt goda men jag får ändå intrycket att ingen vill ha tillbaka det DDR som gick i graven för två decennier sedan. Med anledning av tjugoförminnet av murens fall var tidningarna i Tyskland bräddfulla med minnesbilder från 1989, inträngande analyser av och belysande grafer över vad som hänt och inte ägt rum under tiden efter



Några av deltagarna i *Lützenser Gespräch* på stadens slott.

die Wende. I ett samtal med en ung historiker från Leipzig blev jag övertygad om att det begrepp han rekommenderar och många använder för de omvälvande händelserna, nämligen ”den fredliga revolutionen” är mer täckande och bra mycket bättre än det Berlincentrerade ”murens fall”.

Mycket har blivit bättre på tjuo år i före detta DDR. Stadskärnorna har genomgått en nödvändig ansiktslyftning, luften har blivit bättre och vattendragen renare. Lönerna är lägre i öst än i väst men det är också levnadskostnaderna, så

det jämnar ut sig. Men inget, inte ens järnridån kunde förhindra att befolkningen i DDR krympte och under de senaste två decennierna har utflyttningen från det forna öst varit så stark att den beskrivs som en utvandring utan motstycke i områdets historia. Befolkningen i det gamla Östtyskland förgubbas och arbetslöshetsciffrorna är genomgående högre i öst än i väst. I Sachsen-Anhalt ligger de på över 15 %. Också storstaden Leipzig – med den mest imposanta järnvägsstationen jag någonsin sett – står inför utmaningen att den måste krympa. Öst och

väst har inte vuxit ihop som man hoppades och har arbetat för. Helmut Kohls ord från den 9 november 1989 om att alla tyskar är och förblir en nation och hör samman har inte besannats. Finland och Sverige har vid det här laget varit två statliga enheter fem gånger så länge, men jag är övertygad om att det skulle gå lättare att förena dem än det varit att slå samman de båda varianterna av Tyskland.

Den största vetenskapliga behållningen för många av oss som deltog i seminariet i Lützen var ett fynd som arkeologerna för en månad sedan kunde göra på slagfältet och på en plats som knyter det till kretsen kring den svenska kungen. Det är fråga om ett litet föremål av koppar som föreställer ett lejonhuvud med en orm i munnen. En liten sensation – här blev historien plötsligt påtagligt närvarande. Gustav II Adolf uppfattades ju som lejonet från Norden som skulle krossa ondskan manifesterad i kejsaren och den katolska kyrkan. Den som sett lejonfigurer som pryder kanonportarna på skeppet Vasa i Stockholm reagerar igenkännande. Rollen som lejonet från Norden ingick tydligen som ett viktigt element i kungens självbild.

(Artikeln publicerad den 11 november i Vasabladet.)

Nils Erik Villstrand
 Professor i nordisk historia
 vid Åbo Akademi
 nils.villstrand@abo.fi

Insändare från en finlandssvensk

Som finlandssvensk och dotter till en finlandssvensk krigsinvalid och rikssvensk mor, uppvuxen i Helsingfors, har jag funderat över Sveriges historia och det kulturmord på finlandssvenskarna som pågår i Finland idag. Det var Sveriges Rikes Lag från 1734 som räddade Finland från att utplånas av ryssarna. Det var de bildade finlandssvenskarna, som lyfte fram det finska språket, förfinskade sina namn och satte sina barn i finska skolor, för att genom finskspråkig nationalism hävda rätten till självständighet.

SLUTA SKÄMMAS NI RIKSSVENSKAR!

Sluta skämmas för att Ni haft fred i tvåhundra år.

Sluta skämmas för att Ni valde en officer ur den franska armén till kung, som blev lojal med sitt nya ämbete och förhandlade med Alexander I i Åbo om att

släppa Finland mot att få ta Norge. Han gick emot sitt eget lands stormaktspolitik och hade lärt av den.

Sluta skämmas för att Ni inte krigade mot Ryssland, som ville ta Finland. Ni tog emot 70.000 barn från Finland och många, många frivilliga reste över och kämpade mot ryssarna med risk för eget liv.

Sluta skämmas för att Ni tack vare 200 år av fred har utvecklat ett samhälle med etiska normer för människornas rätt att yttra sig och demonstrera samt en sjukvård som tar hand om alla gratis.

Sluta skämmas för att varje by i Sverige samlar alla krafter för att binda kransar, girlanger och blomsterbuketter för att resa en stång full av symboler att dansa kring, klädda i de vackraste dräkter på jorden.

Sluta skämmas för den goda maten – sill och potatis, stekt inlagd strömming, ren, ripa, fasan, Janssons frestelse, stekt

salt sill med löksås, raggmunk med rårorörda lingon och stekt fläsk, Biff à la Lindström, fläsklägg med rotmos, pyttipanna, revbensspjäll, surströmming, kräftor, krabba, flatrökt ål, hummer, räkor, hjortron, åkerbär, jordgubbar...

Men: Skäms gärna litet för att Ni på grund av den diplomatiska neutraliteten inte bryr Er om att finlandssvenskarna i Finland utplånas som grupp med sitt språk och sina institutioner – universitet i Helsingfors och radion – och snart klubbar politikerna finlandssvenskarnas död genom att degradera oss till en minoritetsgrupp, som man sätter på museum som heter ”Det var en gång...”

Jag är så sorgsen över detta och har ständiga skuld känslor över att ha flyttat till Sverige och övergivit de mina.

Maj-Britt Höckert Notini
 mbhn@live.se

Harry Martinsson

En person vid namn Martin kom hem från Tasmanien. Han köpte jägmästarbostället i Jämshög och öppnade en affär. Han behövde ett affärsbiträde. Vem kunde passa bättre än bygdens vackra Betty. Så småningom blev det äktenskap och flera barn. Martin visade sig vara en slarver, mycket alkohol och bråk. Plötsligt fann Betty ett brev på bordet, där Martin meddelade att han rest till USA. Bredvid låg en laddad revolver.

Harry föddes den 6 maj 1904 i lanthan-deln vid sjön Immeln i Blekinge i en syskonskara på sju. Han var enda pojken. Fadern återkom sjuk och dog i tbc. Modern reste till USA. Martin blev helt förvirrad. Det talades om döden. Varför gick man under fem svarta paraplyer till kyrkan och talade hela tiden om julen. Vad var julen?

Harry blev förtvivlad då modern reste till Amerika. Han hade lärt sig av magister Stav att Amerika låg västerut. Han sprang därför över fälten åt väster, grät och ropade efter mamma tills han föll ner på vägen, där man hittade honom.

Äldsta systemen hade fått uppdraget att ta hand om barnen, men det fungerade dåligt. Släktingar kom ibland till hjälp, men till sist dök kommundubbarna upp, som elaka skolkamrater länge hade skrämt honom med. Det ordnades en auktion där barnen bjöds ut ett och ett till bönder på gårdar runt om. Hade de bjudits ut två och två hade de åtminstone haft sällskap av varandra. Harry hamnade en gång hos en god familj som månade om honom, men mest råkade han komma till gårdar där han misshandlades, särskilt av drängar som kom hem berusade på lördagskvällar. Det var inte konstigt att han ofta rymde.

För att hindra rymning placerades han till sist på ålderdomshemmet. Där fanns en person som hade tid att prata med honom. Han blev förälskad i syster Tyra. En dag kom hon inte, hon var sjuk. Han satt utanför hennes dörr och väntade. Till sist fick han höra att hon var död, ett svårt slag för en liten pojke utan mamma.

Harry hade en plats där han trivdes, nämligen i skolan hos magister Stav. Denne hade tidigt upptäckt hans ovanliga begåvning och glädje att lära sig. Bästa eleven i klassen. Harry var ledsen varje gång hans husbonde uppmanade honom att be om ledigt för något viktigt arbete på gården. När han hade uppdraget att be magistern om ledighet beviljades det alltid. Harry önskade varje gång att magistern skulle avslå hans ansökan, men det hände aldrig. När skolan var slut för dagen, gick alla barnen hem. Alla utom Harry, han hade ju inget hem. Han

önskade stanna kvar i klassrummet. Han kunde ju ordna en bädd på golvet!

Fjorton år gammal rymde han och hade målet Göteborg. Magistern hade talat om Göteborg, båtar och det vida havet. Harry ville bli sjöman! Men han fångades in och placerades på Majornas barnhem i väntan på att skickas tillbaka till myndigheterna i hembygden, främst för att konfirmeras.

I november år 1919 rymmer han åter mot Göteborg, där en särskild händelse inträffade. Det var höst och han satt i väntrummet till järnvägsstationen i Jonsered. Han kom i samtal med en kvinna vid namn Margareta Kjellberg. Han berättade att han kom för att söka hyra på någon båt i Göteborg. Margareta Kjellberg blev förskräckt och påpekade att det var höst och stormigt väder ute på havet. De båda fann varandra och Margareta föreslog i stället att han sökte sig ett arbete i Jonsereds fabriker och erbjöd sig att skaffa ett sådant, ty hon tillhörde en samhällsklass som hade kontakter med industrin. För Harry var det ett mycket lockande förslag. Han hade ju aldrig haft någon anställning med lön.

Sålunda blev han industriarbetare under ett halvår. Men först måste han ersätta sina smutsiga kläder med en kostym som arbetskamraterna köpte åt honom och som han avbetalade efter hand vid varje löneutbetalning.

Han var häpen över julsmyllningen i Göteborg och spårvagnsåkning var en stor upplevelse, hus och gator dansade förbi utanför glasrutan utan att upphöra.

Mötet med Margareta Kjellberg medförde en livslång vänskap. Före jul kom en inbjudan till honom. I sin nya kostym kunde han nu visa sig i en rikemansmiljö, Kjellbergs våning på Östra Hamngatan 19. När jag läste adressen skyndade jag mig dit och konstaterade att huset än idag står kvar.

Harry trivdes i Göteborg med tyngdpunkt på Haga, där det fanns många caféer och härbergen. Han tillbringade många nätter under båtar och presenningar. Frusen började han promenaden in till staden tidigt. Vägen gick genom Majorna till ljudet av nithamrarna från Hisingssidan. Han har uttalat sin beundran för Karl Johansgatan, allmänt kallad 'Hängmattan'. Men han passerade också Wettergrens fabrik där kvinnor sydde från tidig morgon till kvällningen. Han kom förbi Järntorget och de många gatorna som var centrum för arbetarrörelsen. Vid Landsväggsgatan låg ett café som var öppet redan klockan fem. Där kunde han få en kopp kaffe och en plats nära värmeelementet för att tina upp efter en kall natt.

Harry var en av de många som saknade fast arbete. Åren 1921–1922 gick han

och inväntade hyra på en båt. Men han behövde någon inkomst under dagen, ty han ville ha pengar till att uppsöka ett härberge för nattsömn. Harry kunde spela munspel och berätta historier. Han stod ofta utanför Eckersteins bokhandel eftersom där rörde sig mycket folk. Han slängde mössan på marken och hoppades på en slant som räckte till natthärberget. Ett litet problem var att bokhandlaren inte uppskattade en ovårdad luffare mitt framför entrén. Harry spelade och var underhållande så länge det gick. Andra platser som han besökte dagtid var biblioteken. Han läste mycket.

På härberget

En person berättade att det låg en man nära honom på härberget. Mannen låg under täcket med en ficklampa och skrev på begagnade påsar. Och det skulle vara Harry Martinsson. Han skrev ständigt dikter, som han sedan sålde. Han hade blivit en omtyckt diktare och sålde till arbetartidningar och arbetarföreningar för publicering. En dag kom han upp på en tidning som inte hade några pengar i kassan, men han fick rådet att gå till Asta Dahlström i fackföreningen. Hon hade just fått in pengar. Asta berättar: Harry kom till expeditionen för att sälja sina dikter. Hon läste dem och när hon tittade upp mötte hon en bedjande blick och drömska blå ögon. Harry kännetecknades av ett vackert ansikte och blå ögon.

När Moa kom med i bilden besökte de tillsammans Teatercaféet, som var arbetarnas tillhåll på fritiden. Moa hade klätt sig så hon väckte uppmärksamhet. Och stamgästerna blev nyfikna och frågade vad det var för en kvinna. Ragnar Sandberg presenterade Harry: "En oändligt fin människa".

Harry och Moa gifte sig och bosatte sig i en vindslägenhet på Piongatan 5 i Kungssten i Göteborg. Det går fortfarande att besöka platsen och förvånas över den primitiva bostaden utan isolerade väggar. Hit kom Harrys författarvänner. De var många, arbetarförfattare, som skrev och umgicks på 30-talet. Harry var omtyckt. Det gällde inte Moa på samma sätt.

Sjömannen Harry Martinsson

Hans första båt var av mindre storlek och hette "Villy". Han var eldare, vilket innebar ett oändligt framskottande av kol till ångpannan. Hans båtar följde Afrikas västra kust och vattendrag. Men hans resor omfattade också Sydamerika och New York.

Det var ett hårt arbete i hög värme. Han insjuknade i Afrika och måste ta sig hem, vilket skedde över Paris. I Göteborg lades han in på Källtorps sjukhus. Men det blev ingen rofylld vistelse, då

Moa skrev brev och berättade hur sjuk hon var. Harry avbröt sin behandling och tog sig till Moa i hennes bostad i Ösmo i Sörmland.

Harry frågade då efter sin färdigskrivna bok Nässlorna blomma. Moa sade åt sina pojkar ta med sig spade och de gick ut och grävde. Hon hade alltså av någon anledning grävt ner den. Denna bok trycktes och blev ett genomslag för Harry som stor författare.

Harry stannade en tid, men Moa led av nervsjukdom och det uppstod konflikter. Harry ger sig då ut på fotvandring. Så småningom blir det skilsmässa och Harry ingår ett nytt äktenskap.

Den fortsatta karriären

Harry Martinsson blev medlem i Svenska Akademien 1949.

År 1954 blev han filosofie hedersdoktor vid Göteborgs universitet.

Harry bodde resten av sitt liv i Gnesta. Där hade han sin familj. Gnestaborna vande sig att se honom klädd i frack på väg till tåg för att delta i Svenska Akademiens möten.

Nu ägnade han tiden åt ”Aniara”, kulmen på hans livsverk. Ett versepos som skildrar Aniara och vår söndersprängda jord från vilken tusentals emigranter försöker rädda sig med rymdskeppet Aniara. Men tyvärr råkar Aniara ur kurs och sugts mot förintelse i Lyrans stjärnbild. Förloppet tecknas av en som har en avsevärd kunskap i astrofysikens värld. Aniara siar om allas vårt slutliga öde. Aniara blev kulmen på Harry Martinssons livsverk!

Harry Martinsson fick Nobelpriset i

litteratur år 1974, delat med Eyvind Johnson.

Under åren kom många böcker ur hans penna som på ett särskilt sätt lockade till läsning:

Nässlorna blomma – en skildring från barndomen
Medverkan i antologin ”Fem unga”
Samlingen Nomad
Resor utan mål
Kap farväl
Diktsamlingen Natur
Vägen ut
Diktsamlingen Passad
Vägen till Klockrike
med flera

Harry Martinsson avlider 1978.

Folke Eriksson, författare
fyradalersgatan10@brevet.nu

Välkomna tillbaka!

Det är inte bara svenska deckare som är bästsäljare i Tyskland.

Läromedel i svenska för tysktalande torde också ligga bra till.

Margareta Paulsson ger nu på Klettis förlag i Stuttgart ut den tredje läroboken i Välkomna-serien, denna gång anpassad till B 1-nivån enligt Europarådets skala, en nivå som skall omfatta inlärares förståelse av tydligt vardagsspråk, förmåga till samtal om kända ämnen och intressen och möjlighet att uttrycka önskemål, förhoppningar, åsikter och erfarenheter samt klara av situationer på resor (detta kan dock omöjligt gälla det nya biljett-systemet på Göteborgs spårvägar).

Boken är som sin föregångare Välkomna! från 2006 och dess arbetsbok från året efter, även anpassad till examenssystemet Swedex – och detta språktest kan nu genomföras på nästan 60 orter i 20 länder. Swedex är ett målbeskrivande system med stor vikt lagd vid kulturell kompetens, språkstrategier och kommunikativa mönster.

Kraven och målen är i Välkomna tillbaka! som vanligt pragmatiskt, effektivt och roligt konkretiserade. Repetition och metodisk omväxling finns redan i lektionsuppläggen och ger en spännande rytm åt inläringen av ord, fraser, kulturföreteelser, samhällskunskap, svensk historia, nyord, kraftuttryck, bloggskrivande, nätshopping, miljöengagemang och grammatiska paradig. Den kommunikativa aspekten är viktig – nivån B1 lägger stor vikt vid den muntliga produktionen och förståelsen: att göra sig hörd, starta samtal, vara aktiv och initiativrik understryks. Allt är genomtänkt och akti-

verande – varje ämnesområde och kapitel har ett innehåll och några olika kommunikationsingångar: prata om/jämför/återge/recensera/ta ställning – och dessutom problematiserar man, nästan utan att det märks, tempus och bindeord och modus.

Många texter är autentiska – intervjuer och texter om och med kända personer som Lena Adelson Liljeroth, Henning Mankell, Fredrik Lindström, Marianne Ahrne. Aktuella filmer, tidningar och övriga medier som numera brukar betecknas som ”det vidgade textbegreppet” slinker också med. Att boken därmed också levereras med CD-skiva är självklart.

Jag uppskattar också den metakognitiva aspekten – resonemang om språkets liv och utveckling, om sinneskanaler och inläringssätt – auditivt, visuellt, haptiskt, dvs om vi lär oss lättast via örat, ögat eller genom känsel och rörelse. Övningarna tar hänsyn till alla varianterna. Reflektion över den egna språkbiografin är nyttigt eftertanke.

När jag skrev om den förra boken, den på A1/A2-nivå, så slutade jag med synpunkten att den borde kunna användas som modell för läromedel i svenska som främmande språk inom andra språkområden också. Jag håller fortfarande fast vid denna åsikt. Men dessförinnan kanske det kommer en uppföljare på B 2-nivå eftersom en ny Swedextest håller på att tas fram.

Ulla Berglindh
ulla.berglindh@ped.gu.se

Gåva

Vår medlem i Göteborgs lokalförening Elsa von Heijne har uppskattat våra utskick med vackra frimärken. Hon kom då att tänka på sin makes frimärksalbum med ofrankerade svenska frimärken och hon hade vänligheten att ta med det till kontoret. Efter värdering bidrar frimärkena till ytterligare ett utskick.

Riksföreningen Sverigekontakt vill på detta sätt tacka Elsa och är givetvis tacksam för gåvor som hjälper oss i vår verksamhet.

sonia.linusson@sverigekontakt.se



Tack för alla gamla frankotecken, som ni har grävt fram. Det är uppskattat, vet jag, för jag lyckliggör mina kontakter med liknande fossiler och gör som ni – går till posten och får fina stämplor. Men nu har ni väl slut på lagret och ångposten får ge vika för elektroniken.

Med bästa hälsningar
Volrat Lindblom
volrat.lindblom@tele2.se

Var man än är så finns svenska där

American School of Warsaw är en internationell skola i Polen, som erbjuder utmärkt utbildning för elever från alla länder runt om i världen, från dagis till årskurs 12. I samarbete med Svenska skolföreningen så har det ordnats så att vi nu kan läsa svenska som ett dagligt ämne på schemat. Svenska ungdomar i Warszawa kan därför få svenskundervisning, svenska betyg och svenska vänner på samma gång.

Svenska skolföreningen i Warszawa bildades 1992. Mellan 1992 och 1996 fanns det bara kompletterande svenskundervisning och man höll till på den Amerikanska skolan (ASW). 1996 startade ett försök tillsammans med Skolverket att utöka svenskundervisningen till att följa de svenska kurs- och läroplanerna och ASW införde svenska på schemat som möjlighet för alla svenska elever. För närvarande går 30 elever på "programmet" och 12 på kompletterande svenskundervisning.

Undervisningen på programmet följer svenska skolverkets kursplaner. Det innebär att kraven på oss elever här är desamma som kraven på elever i Sverige. Eleverna här på skolan blir betygssatta i både det svenska och amerikanska systemet. Denna lösning är ett bra alternativ för elever utanför Sverige, det är magnifikt att få både ett svenskt betyg och ett amerikanskt, eftersom man då får behörighet till fler skolor.

Det är viktigt med föräldraengagemang för att nå bra resultat. Föräldrarna får information om skolverksamheten och de måste också vara beredda att ställa upp i styrelsen och på andra aktiviteter. Det är även viktigt med engagemang för att hjälpa och motivera barnen till att prestera bra akademiskt.

Det finns en stark kommunikation mellan eleven, läraren och föräldern. Utvecklingsamtal organiseras av den amerikanska skolan för alla ämnen, inklusive



Artikelförfattarna på "programmet", år 9 och år 1 på gymnasiet.

svenska, men lärarna känner ju alla föräldrar, så det är även lätt att ta mer informell kontakt.

Svenskundervisningen inkluderar SO-ämnena; svensk geografi, historia och samhällskunskap samt svensk kultur. I allmänhet så går det bra för oss elever här i Warszawa, även jämfört med de svenska eleverna i Sverige.

Elementary School (ES) har lektion tre gånger i veckan. Svenskundervisning bedrivs årskursvis, vilket betyder att grupperna är väldigt små, en till fem elever. De arbetar med läsinläring och att skriva "biff" så det håller". Det läggs extra vikt vid att utvidga elevernas svenska ordförråd och alla får läxa varje vecka. Omdömen i svenska ges, enligt amerikansk modell, tre gånger per år.

De svenska eleverna som går på ASW kan ha bott utomlands många år, eller komma direkt från Sverige. Det innebär att alla är på olika nivåer språkmässigt

och därför krävs en varierad undervisning, men det fungerar bra.

I Middle School går år 6–8 tillsammans och den gruppen består just nu av fem elever. Där kretsar mycket av undervisningen runt svensk historia och skönlitteratur, som bas för läs- och skrivträning. Eleverna får amerikanskt betyg flera gånger under läsåret och dessutom, från årskurs åtta, svenska termins- och läsårsbetyg.

I High School (HS) så har årskurs 9–10 lektioner tillsammans. Vi läser mycket skönlitteratur, minst sex romaner per år, i olika genrer. Vi läser minst en klassiker och en historisk roman varje år, och dessutom valfria ungdomsromaner, både tillsammans och individuellt. Sedan får vi skriva och diskutera en hel del. Det är viktigt att läsa och skriva mycket eftersom vi annars bara skriver på engelska. Vi får amerikanska betyg i svenska på samma sätt som MS och i nian, under vårterminen genomförs nationellt prov i svenska.

I HS så finns även ett IB program för elfte och tolfte året. Gymnasieprogrammet *International Baccalaureate* (IB) är en två-årig utbildning som ger en bred valfrihet att söka universitet i hela världen. Elever som får godkänt i engelska och svenska får ett "Bilingual Diploma" vilket innebär att eleven är minst tvåspråkig. Med ett sådant diplom har man en stor fördel när man ska söka både universitet och jobb i världen.

I MS och HS värderas svenska likadant som alla andra ämnen. Varje elev har åtta



Skolavslutning firas i kyrkan med sång och utdelning av betyg/intyget.

ämnen på schemat med olika lärare, varav ett antal är obligatoriska, till exempel matematik och engelska. Sedan får man välja några av sina ämnen, men man måste ta ett språk, och där finns svenska som en möjlighet för svenskarna i årskurserna 6–12. Där finns också polska, holländska, och spanska för dem som har det som modersmål. Franska, tyska, spanska, och polska erbjuds som främmande språk.

I ES är schemat annorlunda. Eleverna i varje årskurs delas upp i fyra parallellklasser med en eller två klasslärare, på samma sätt som i Sverige. Varje dag har eleverna i Elementary School två eller tre ämnen som undervisas av ämneslärare, varav svenska är ett.

I ES finns det en väldigt varierad uppställning av olika fritidsaktiviteter varje dag efter skolan, och ibland på lördagar. Matlagning, ”smyckeri”, och olika idrotter erbjuds till exempel. För äldre elever finns det många olika idrotter som tränas två eller tre gånger i veckan. Förutom sporter finns det också matte-lag, kör, ”speech and debate”-lag och annat. Varje idrottslag och representanter från varje aktivitet får därefter delta i turneringar eller tävlingar, här på ASW eller på en annan internationell eller amerikansk skola i Europa.

Svenska traditioner är naturligtvis viktiga och vi firar allt som är gott; kanelbullens dag, våffeldagen och fettisdagen. Lucia förbereder vi genom att alla elever i skolföreningen träffas en lördag och sjunger Luciasånger och pysslar. Helgen innan Lucia blir det Luciatåg i kyrkan. Det är otroligt stämningsfullt, med Lucia, tärnor och tomtar i alla åldrar, från fyra till arton. Vi sjunger, några elever läser verser, och de ”stora” killarnas eldprov är Viktor Rydbergs *Tomten*. Kyrkan är full och alla med anknytning till svensk-kolonin är där, plus några till. I juni träffas vi återigen i kyrkan och sjunger ”Den blomstertid nu kommer...” och äter jordgubbstårta.

Vi tycker att svenskundervisningen här passar in, och fungerar bra med resten av skolan och som enskilt ämne. De svenska eleverna i skolan lär sig svensk litteratur, grammatik, historia, och geografi med våra ”biffiga” lärare; Sara Björk och Lena Nordström, samtidigt som vi kan träffa och umgås med andra svenska elever. Svenskgruppen blir som en liten familj.

*Benjamin Benthe, Max Person,
Tobias Värnlund, Monica Witkowska,
Valdemar Falk-Hartelius och Markus
Skagbrant, år 9–10
på American School of Warsaw*



Artikelförfattarna på Kompletterande svenska.

Kompletterande svenska

Vi, den kompletterande svenskagruppen i Warszawa, består av 12 elever som är indelade i två grupper. Eleverna går i olika skolor runt om i Warszawa. Varje tisdag och torsdag eftermiddag samlas vi i ett klassrum på den Brittiska skolan. Svenska klasserna börjar en stund efter skolan slutar så att vi hinner komma i tid efter våra ordinarie skolor.

Kompletterande svenska är organiserat av den svenska skolföreningen för svenska barn i Warszawa. Vi är alla antingen födda i Sverige, har bott i Sverige under en längre tid eller har svenska föräldrar. Målet med undervisningen är att upprätthålla och lära oss mer i det svenska språket. Det är viktigt för oss att inte glömma för att i framtiden t ex kunna studera i Sverige.

På lektionerna, med hjälp av vår lärare Sara, lär vi oss om Sverige, dess historia, kultur och aktuella händelser samt självklart, det svenska språket och svensk litteratur. Vi får inga betyg, istället får vi i

slutet av varje skolår ett intyg som bevis på att vi gått kursen.

Varje år följer vi de svenska traditionerna som t ex Luciafirande, den goda fettisdagen och skolavslutning i den protestantiska kyrkan i Warszawa. Varje år arrangerar också svenska ambassaden ett speciellt luciatåg med fest på olika hotell. Några av oss är med i tåget och sjunger de svenska luciasångerna. Före jul träffar vi alltid de svenska eleverna från ASW och gör olika uppgifter tillsammans. Vi pysslar, bakar och tränar på luciasånger. Tack vare det så kan vi också lära känna de andra svenska eleverna. Våra skolkamrater på de olika skolor där vi går tycker att det är häftigt att vi pratar svenska, men ibland blir vi trötta på att få hela tiden behöva svara på frågor som t ex ”Hur säger man hund på svenska?”.

*Sofia Ksiazkiewicz, Emilia Hammar,
Patrick Radecki, Hedvig Berglund*

Jular jag minns...

Barndomsminnen av vita vintrar bär nog de flesta på nordliga breddgrader med sig (och säkert också de som bor i Eldslandet eller långt ner på Nya Zeelands Sydö). Jag gör det, av snön som hade fykt samman i väldiga drivor på skånska slätten och som man grävde ner sig i, längs tunnlar och med igloos där man kurade kring en snölykta, lyckliga minnen. När jag skriver detta återstår bara någon dag till julafton, men jag befinner mig nästan så långt bortom Sverige man kan komma, på Nya Zeeland, och kontrasterna kunde knappast varit större. Det är lika vackert här i Antipodien, fast på ett anorlunda vis, inte ett moln på den klarblå himlen, havet grönt, lockande och inte alldeles stilla, de intensivt röda pohutukawaträden blommar överdådigt rikt, folk flockas till stränderna och fyllas kring kolgrillen, de kloka håller sig antingen i skuggan eller har långärmade tröjor på sig och huvudet täckt: det tar inte lång stund att bränna sig denna heta högsommar. Det har förvisso sitt behag att slippa snöskottning, råfuktig dimma och blixthalka på vägarna. För övrigt minns jag inte bara vita vintrar från förr utan också gröna jular. Den första snöfria var samtidigt den första jag firade utomlands, i USA. Under hösten hade jag läst på college i New Hampshire, i New England. Hösten hade varit vacker, med flammande lönnar, och med dimman som jag kände igen från skånska novemberdagar. Så föll dock snö i december, lagom till den årliga vinterkarnevalen. Men jag blev bortbjuden över helgen till snölösa trakter, lillejulafton firade jag i Worcester, Massachusetts. Sonen i familjen läste på Dartmouth liksom jag. En dag hade han knackat på min dörr för att få privatundervisning i svenska. Hans farfar hade kommit från Österbotten och hans far talade fortfarande en vacker finlandssvenska, men själv kunde han på sin höjd några få ord och fraser som mest hade med mat att göra. De blev kanske inte så många fler svenska ord för honom senare heller – jag tror inte jag var någon särskilt effektiv pedagog.

Men vi blev goda vänner och har så förblivit genom åren. Hans julkort som kom i går från Virginia avslutas med några vackra och helt korrekta ord på svenska, så kanske fastnade trots allt något av det jag försökte lära ut. Besöket i hans familj den gången var angenämt, fullt av svenska rätter, ljus och julgran – men ingen snö. Och på själva julafton drog jag vidare västerut, till min utvandrare kusin i Detroit. Kanske hade jag pengar nog för att ta en Greyhound-buss, men det var jag för sparsam för. I stället

skjutsade man ut mig till utkanten av denna industristad dit så många skandinaver utvandrat mot slutet av 1800-talet. Och så liftade jag, i riktning mot mellenvästern. Det lyckades bra, och det var roligt, eller också har minnet sorterat bort allt som inte var det. Efter några kortare turer fick jag den riktiga långliften, en sådan som man drömmer om när man står vid vägkanten och bara ser bakljusen på bilarna försvinna. En skrotskraltig Ford stannade, bred och med mjuk fjäder, och hårt åtgången. Jag åkte med hela vägen till Michigan, på en utdragen färd längs motorvägar och på huvudleder, genom småstäder och förbi ensliga hus. Det var disigt och snöfritt men överallt lystes husen upp av glödlampor i långa kedjor, alltid mångfärgade. Sådant hade jag inte sett förut, det var glittrigt, pråligt och faktiskt ganska fult, särskilt när de var virade kring julgranar. Den jag liftade med var sjöman, det framgick snart, fast han sluddrade svårt. Och än värre blev det. Han hade just mönstrat av på östkusten och var på väg hem västerut, från början lindrigt nykter, sedan allt lurvigare. Han styrkte sig med en klunk ur sin fickplunta då och då, och vinglade vidare med sin bil. Det blev en minnesrik färd, men en som jag inte gärna gör om. Numera skulle jag antingen ha tackat för mig och stigit ur, eller också ha spänt fast honom i baksätet där han säkert genast hade fallit i djup dvala, och själv tagit över ratten. Men då hade jag inget körkort, och inte tålmod att vänta på nästa lift. Fort körde han inte, det var varmt i bilen, och så småningom kom jag fram till mitt andra svensk-amerikanska juldord. Jag hoppas att den vänlige fast lummige sjömannen också nådde vägs ände utan förskräckelse.

Det där inträffade på julen 1964. Året därpå firade jag jul i Rom, också det en grön vinter. Men det är en annan historia, liksom följande: för några år sedan kom jag över en bok på en loppmarknad, i nordskånska trakter. När jag kom hem föll det ur ett brev, ett av dessa miljoner som skickats över Atlanten – hekatomber av sådana finns förvarade på Emigrantmuseet i Växjö, inte alla intressanta. Det här brevet förtjänar dock att citeras, åtminstone de delar som skildrar hur man firade julen bland svenskamerikaner (alla inblandade är med säkerhet sedan länge avlidna). Det är skrivet i januari 1958 i Poughkeepsie, längs Hudsonflodens dalgång norr om New York, uppåt de trakter där jag sex år senare skulle hamna på ett välansett Ivy League-college, Dartmouth (och Poughkeepsie kom jag att besöka – där ligger Mt. Holyoake, ett berömt college som då var lika lite "co-ed" som Dartmouth, men där läste enbart flickor, därav attraktionen).

Adressaten i brevet var uppenbarligen en barndomsvän till den som skrev, och bodde i en liten ort i Göinge, nära gränsen till Småland. Särskilt märkvärdiga är raderna inte, men brevet är vackert på ett vardagligt vis eftersom det rymmer ett långt livs eftertänksamhet och har ett hjärtats klokhets, om man nu ska ge sig till att recensera ett privatbrev som man egentligen inte har rätt att lägga sig i eller ens läsa. Så här börjar det hursomhelst, med namn bortplockade men egenheterna i stavningen bevarade:

Hjärtligt tack för ditt brev, så roligt höra från dig igen. Jag tror det är ett helt år sedan jag hade brev från dig. Ja runt Jultiden går alltid våra tankar till flydda tider och gamla vänner. Ja, nu är Julen över igen, och vi är inne på ett nytt år. Vad har det i sitt sköte? Hoppas du har haft en god Jul med alla de Dina. Julaf-ton fira vi i vårt hus, på riktigt svenskt vis, fisk och gröt, det kan även barnbar-nen säga. De tycker risgrynsgröt hörs så roligt och de säger Jultomten bara kom-mer till svenska hem. De äro liksom stol-ta över det. Sante Clause kommer ju till dem Juldagsmorgon genom skorstenen, som du vet.

Så händer något märkvärdigt i brevet, fast egentligen är det något alldeles naturligt, och jag har upplevt samma sak då jag intervjuat utvandrare och talat med utlandssvenskar: den snabba växlingen från ett språk till ett annat. Här kanske det sker för att ett ord föll sig naturligare på vardagsspråket engelska än på barndomens svenska:

Juldagen var vi hos vår son och hans fa-milj för turkeydinner med all the trim-ming. So our friend have finely made upp her mind to stay in Sweden. I am sorry to hear that you lost your sister - I have never meat her but heard ju talkt about her. Lika obesvärat växlar det tillbaka i nästa rad:

NN möte jag ett par gånger när jag först kom till New York. Och hon var vist hem-ma och hälsa på i Sverige en gång, om jag mines rätt.

Därefter avhandlas gemensamma bekanta och folk som gått bort:

Vi voro hemma hälsa på i Sverige, till-sammans i 1932. Ja, så går det, den ene efter den andra får sluta, vem skall bliva näst? Vi alla börja bli gamla... Vad säger du - minns du när Vi voro unga, Du och jag, och gick där och traska på landsvägarna. Det var inga bilar på den tiden, tiderna har ändrat sig.

1958 satt Eisenhower säkert i sadeln, det kalla kriget började töa, och tiderna blev allt bättre:

Du undra om jag varit i Sverige i som-mar. Nej, då hade du allt fått visit av mig. Jag ville gerna resa dit, men min man är

inte så mycket för det, han vill helre resa i detta landet, så vi bilade till Florida, ett annat par och vi. Det var en mycket fin och trevlig biltur och vi såg mycket vackert, vi stanna bara ett par dagar på varje plats, och sen körde vi igen. Ja - du vet hur vackert detta landet är, och så fina motel och hotel vi har här, och så bra vägar och bilar.

Om brevet ställts till mig så hade jag vetat precis hur färden söderut hade sett ut,

med breda motorvägar och flotta bilar. Då läste jag ivrigt Populär Mekanik varje månad och fick en ordentlig dos USA-indoktrinering. Jag byggde Revells plastbilar och visste allt om årets Buick och Chevrolet-modeller, och jag hade slitit ut många skivor tredimensionella färgbilder från Niagarafallet, Frihetsgudinnan och skyskrapor i New York, blommande körsbärsträd i Washington DC, och annat turistiskt i en view-master som en kusin haft med sig efter ett besök over there.

Jag var säkert minst lika okritiskt USA-vänlig – den gången – som brevskrivaren som konstaterat hur bra livet trots allt blivit och som slutar sitt nyårsbrev med en trösterik rad om Herrens underliga vägar som dock till sist leder rätt:

Gud har varit god till mig.

*Ivo Holmqvist, Auckland, Nya Zeeland
ivo_hqt@yahoo.se*

Svensklärarkonferensen på University of Washington, Seattle, WA 15–17 oktober

I det höstfagra Seattle samlades 39 stycken lärare från olika universitet i USA under två dagar för att ta del av en konferens som ordnas årligen av Generalkonsulatet i New York tillsammans med Svenska Institutet. I år var Scandinavian Studies Department på universitetet värd och Lotta Gavel Adams och Ia Dübouis var värdfolk och hälsade oss alla välkomna. Det var speciellt trevligt att vara i Seattle då universitetet firar sitt 100 års jubileum i år. Niklas Arnegren från Generalkonsulatet i New York meddelade oss alla att generalkonsulatet stängs i januari 2010 och efter sju år som organisatör var detta tyvärr hans sista konferens. Vi var 4 representanter från the Swedish School – Svenska skolan utanför Washington, DC som var med tack vare ett generöst stöd från Riksföreningen Sverigekontakt.

Konferensen inleddes med ett föredrag av Catharina Grünbaum, och för många av oss blev hennes föreläsningar om svenska språket lärarkonferensens höjdpunkt. Catharina är skribent och språkvårdare, och antagligen bäst känd genom sin språkalt i DN (dn.se > Kultur > Språket). Hon har arbetat för Svenska språknämnden (numera Språkrådet) och har författat flera böcker: *Strövtåg i språket*, *I sällskap med språket*, *Språkbladet* och *Att förstå varandra i Norden*. Under hösten utgav hon och hennes man boken *Från sluss till sluss på franska kanaler* (Prisma), i vilken de i ord och bild berättar om sina gemensamma båtresor i Frankrike.

I sin första föreläsning *Vad händer i svenska språket?* rapporterade Catharina om nya tendenser i svenskan. Hon berättade att många i dagens Sverige befarar att svenskarnas okritiska beundran av allt engelskspråkigt innebär att språket står inför sitt snara förfall. Icke så, påstår Catharina. Dagens ungdomar talar visserligen ett språk som är kraftigt upp-



Höst i Seattle Botanical Garden.

blandat med engelska ord men dessa skiljer sig från 1700-talets snobbfranska genom att de ingår i språket på ett mer naturligt sätt.

Eftersom vi lever i en globaliserad värld krävs att Sveriges utbildningar och företag fungerar internationellt och därför kommer engelskan att användas alltmer. Detta visar sig inte minst inom den högre utbildningen där avhandlingar skrivs på engelska för att bli publicerade i internationella tidskrifter och vetenskapliga journaler. Dessutom bedrivs vissa universitets- och högskolekurser uteslutande på engelska. Men Sverige har en språklag som dikterar att avhandlingar från svenska universitet och högskolor, som är skrivna på utländska språk, måste innehålla en svensk sammanfattning *med bärande terminologi på svenska*, och tack vare den är svenskan representerad också i dessa sammanhang.

Parallellt med den ökade användningen av engelska ord tenderar latinska och grekiska ord växa sig starkare i svenskan. Orsaken tros vara en utsagd önskan att försköna, upphöja, teoretisera och eventuellt abstrahera ord som kan upplevas svåra. Exempel på sådana ord är: tumör (svulst), cancer (kräfta), tuberkulos (lungshot), metastas (dottersvulst), stroke (slaganfall).

Också prosodin, dvs. sättet att tala, förändras. En tendens är att använda en hackigare prosodi än vad som hittills varit bruklig. Denna, tämligen ryckiga stackatoform, med ursprung bland förortsspråk som rinkebysvenska, har spilt över socioekonomiska gränser och blivit ett ungdomsfenomen långt utanför förorterna. Förortsspråken, som sådana, har dock inte mycket prestige utanför de förorter där de talas. De är resultat av tvåspråkighet där rikssvenskan och förortsspråken dominerar.

Påtaglig är dock förändringen av uttalen av ä- och ö-ljuden. Med dem har det skett en förskjutning av ä-ljudet till förman för ö-ljudet, som blivit mer dominant. Dessutom har götamålets r-ljud kommit in i stockholmspråket.

Dessutom har svenskans ordförråd utökats. Många av våra s.k. nyord är konstruktioner från engelskan. Exempel på sådana är *brat* (stureplanssyngel), *bloggsfär* (bloggvärlden), *googla* (söka på Google) och *hajpa* (från engelskans hype och använt i uttryck som ”höstens mest hajpade event”). Därtill har många träffande och humoristiska benämningar skapats av sammansatta ord, oavsett härkomst. Exempel på sådana är *minnespinne* (UBS-minne), *lattemorsor* (unga mödrar med barnvagn som träffar varandra på kafé), *kulturkofta* (person med kulturintresse), *curlingförälder* (förälder som jämnar marken för sitt barn), *helikoptermamma* (en väldigt kontrollerande mamma), *livspussel* (arbetet med att få tillvaron att gå ihop) och *blåljusyrke* (utryckningsyrke som brandman, ambulansförare, polis).

Oavsett språkets skiftande förändringar är det viktigt att domänförluster inte uppstår i svenskan. Det händer när hela områden förloras till ett främmande språk. Eftersom domänförluster ökar risken för uppkomsten av ett A- och B-lag inom landet, med vissa som förstår och



Lotta Gavel Adams (Univ of Washington) Niklas Arnegren (Generalkonsulatet i New York) och Ia Dübois (Univ. of Washington)

andra inte, betyder det att somliga kan uteslutas från den offentliga debatten, något som kan utgöra ett hot mot demokratin.

Därför är det viktigt att vi inte släpper svenskan. Vi behärskar vårt modersmål bättre än något främmande språk och ska inte frivilligt ge upp det. Att göra det kallas "självkolonisering." Avhandlingsengelskan som skrivs vid universiteten använder en begränsad kod som täcker ett visst avgränsat område men som är torftig och otillräcklig utanför det. Någon lär ha sagt att "jag blev dummare på engelska" och det är sant att förståelsen av ord och uttryck, språkets nyanser och skiftningar är väldigt mycket mer begränsad på ett främmande språk. Många tvåspråkiga tycker att de är olika personer beroende av vilket språk de använder samt att de upplever att deras nya språk är knappare än modersmålet. I vårt dagliga liv behöver vi ett heltäckande, rent, rikt och begripligt språk. Redan Karl XII visste detta och då han bestämde att den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.

I Sverige finns idag en språklag som bygger på Karl XII:s beslut om ett vår-

dat, enkelt och begripligt språk. Den lagen säger att svenskan ska vara huvudspråk i Sverige och att språket ska vara *komplett och uppbärande*. Detta innebär att svenskan ska gälla för *alla* områden i Sverige, från barnvisor till universitetsavhandlingar (därav lagen om svensk sammanfattning med bärande terminologi på svenska för avhandlingar skrivna på främmande språk). I Sverige finns också ett antal minoritetsspråk men landets huvudspråk är svenska.

I sin andra föreläsning *Har svenska språket en själ?* berättade Catharina att nog alla språk hävdar att de har en själ, men för att så ska vara fallet påstod Catharina att ett språk måste ha en historia med ord laddade av gemenskap, som är tillgängliga för både jubel och gnabb. Eftersom språket skapas av sina brukare bör det innehålla både regionala variationer och de gamlas och ungas språk. Språket är s.a.s. sina brukares skapelse som berättar om brukarna, deras samtid och historia.

Svenskan har relativt jämn fördelning mellan konsonanter och vokaler och inte så stora clusters av konsonanter som vissa andra språk. Vokalerna kallas *själv-*

ljud, eftersom de bildas naturligt i barnets mun, medan konsonanterna, som är självljudens medljud, kallas *medljud*. Åtminstone är det vad Werner Aspenström kallade dem. Han påstod att språket vi använder påverkar oss och att svenskan har särskilt vackra vokaler, speciellt å-ljudet. Kanhända har han rätt. Catharina nämnde flera författare, däribland, Fröding, Karlfeldt och Lagerlöf, som uttryckt sina uppskattningar för just å-ljudet.

Svenskan har också en ovanligt rik vokabulär av naturbeskrivande ord, vilket visar att svenskarna är ett skönhetsörstörande folk som anser att naturupplevelser är moralisk-filosofiska begrepp. Många av språkets naturbeskrivande ord är hämtade från lyriken och är poeters bildspråk/-ord – t.ex. Stiernhielm, Stagnelius (*azurrymder*), Karlfeldt, Heidenstam, Martinsson (*vadmalsland*) och Tranströmer – men det stora flertalet svenska naturord är alldeles vanliga sammansatta ord som är hämtade ur vardagen och skapade av gemene man. Exempel på dylika ord är *dagsmeja*, *morgonrodnad*, *soluppgång*, *sommarvind*, *solregn*, *himmelsblå*, *havsband*, *skärgård*, *sjöbris* och *sunnanvind*. Alla vackra, beskrivande och, naturligtvis, fulla av själ.

Vi hörde ett kort föredrag av Paul Norlen, Asst. professor på universitetets Scandinavian Studies Department, där han berättade om sin nyöversättning av Gösta Berlings Saga av Selma Lagerlöf som bl.a. koncentrerade sig på naturbeskrivningar i boken. På kvällen såg en del av oss Mauritz Stillers stumfilm Gösta Berlings Saga på Northwest Film Forum med Greta Garbo i huvudrollen.

Nästa dag hade vi ett referat om "Sverigebilden i praktik och teori" vilket handlade om Svenska institutets arbete samt Sverigebilden baserat på en presentation av avdelningschef Thomas Carlhed, avdelningen för analys och samordning, SI.

Svenska institutet grundades 1945. Efter att ha varit en stiftelse blev institutet en myndighet 1998. Myndighetens huvuduppgifter är att sprida kunskap om Sverige till andra länder, samt skapa goodwill och underlätta kontakter och utbyte med länder.

Världen har "krympt" väsentligt genom globalisering och masskommunikation och för att underlätta att uppnå en bra position på världskartan inom t ex politik, handel, investeringar och utländska besök, är det mycket viktigt hur andra länder ser på Sverige, det svenska varumärket. Det är angeläget att skapa intresse och förtroende för Sverige. Det är givetvis också mycket betydelsefullt att sätta Sverige på kartan. Värdet av varumärkesprofilering, sättet på vilket en or-

ganisation särskiljer sig och kommunicerar med omvärlden, har ökat markant de senaste åren.

Kommunikationen gör att den geografiska platsen har minskat i vikt medan värderingarna om ett land, den mentala platsen, har ökat.

För att nå en internationell ansedd position med Sverigebilden måste en gemensam plattform skapas. Sverige måste bli unikt och skilja sig från övriga länder. Svenska värderingar såsom bl.a. livsstil, geografiska skillnad, matkultur och hantverk ska uppvisas på den globala marknaden.

Stark svensk äkthet finns inom bl.a. samhällsdemokrati, samarbete med andra demokratiska länder, yttrandefrihet, utveckling inom landet samt biståndsutveckling.

Till skillnad mot traditionell diplomati, kommunikation och relation mellan olika länders regeringar, verkar SI för den offentliga diplomatin genom att försöka förstå, informera, påverka och bygga upp relationer och samarbete direkt med andra länder inom kultur-, samhälls- och näringsliv.

Andra länders kunskaper om Sverige är idag är mycket suddiga. Det är därför mycket betydelsefullt att ge ett starkt svenskt varumärke. Internationellt samarbete, export och investering går bättre för Sverige när det svenska varumärket är starkt.

Sveriges värderingar är unika ur ett internationellt perspektiv och det svenska varumärket är starkt. År 2005 påbörjades en global mätning av 50 olika länders varumärke inom sju olika områden; näringsliv, samhällsstyre, befolkning, kultur/kulturarv, turism och talangmagnet. Resultat visar att omvärlden ser positivt på Sveriges internationella engagemang för miljöfrågor och landets hjälp till utvecklingsländer. De svagaste områdena är turism och kultur.

Sverige är ett nytänkande, öppet och utvecklingsinriktat land som utgår från människornas behov och miljöns villkor. Fokuseringen sker bl.a. på forskning, utveckling och kreativitet såsom livskvalitet och jämställdhet.

Man talar om Sverige som ett progressivt land med fyra olika delar; nytänkande (tron på framtiden och inte stagnation i gamla traditioner), öppenhet (vara positiv till den fria tanken och människors jämlikhet), omtänksamhet (värna om varje individs trygghet) och äkthet (vara enkel, rak på sak och informell).

För att lyckas stärka Sverigebilden som ett utvecklingsinriktat land där människors behov och miljön tas till vara måste landet fortsätta att arbeta inom de olika progressiva områdena. Det var intressant att höra att på World Economic

Forum utnämndes Sverige som "the most equal society".

"Opinionsbildning och politiska trender i Sverige" var ämnet för Lena Wängnerud, docent på statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet där hon forskar om representativ demokrati med huvudfokus på frågor om kvinnorepresentation och jämställdhet. F.n. är hon gästprofessor på University of California i Berkeley, USA.

Sverige har länge haft ett stabilt fempartisystem, Nu finns i Sverige 10 partier, varav sju i riksdagen. Partierna i riksdagen har bildat två block: alliansen och det röd-gröna blocket. Ett storparti dominerar vardera blocket: Moderaterna med 26% och Socialdemokraterna med 35%. Kristdemokraterna åkte nästan ut ur riksdagen vid sista valet och ett feministiskt parti förlorade sitt enda mandat. Närmast att komma in i riksdagen är Sverigedemokraterna, ett parti som är kritiskt mot invandrare och vars motsvarighet finns i Danmark och Norge.

Få av Sveriges väljare är medlemmar i ett politiskt parti: under 4 % idag. Man bestämmer sent hur man ska rösta – en del t.o.m. på valdagen. Svenskar har starkt politiskt intresse, man är kunnig, men trolös och rörlig. Media bestämmer opinionen. Folk läser i genomsnitt tidningen 5 ggr i veckan och ser på TV 3 ggr. De unga lyssnar mer på mobilnyheter. Man byter parti inom sitt block: fyra att välja på inom alliansblocket, tre inom det röd-gröna blocket.

Varför förlorade Socialdemokraterna valet år 2006? Det blåste en ideologisk högervind. Representanter för alliansen åkte runt i Sverige och visade upp sig. Media skrev om resorna. De demonstrerade regeringsduglighet medan Socialdemokraterna verkade regeringströta. Socialdemokraterna förlorade i sysselsättningspolitiken, ansågs inte trovärdiga. Särskilt tjänstemännen gick över till moderaterna.

Viktiga frågor i valet var sysselsättningen, välfärden/sjukvården, utbildning. Öviktiga frågor: jämställdhet, lag och ordning, EU, moral. Unga väljare intresserade sig för miljöfrågor. Från Folkpartiet övergick 273 000 till Moderaterna, från Socialdemokraterna övergick 154 000 till Moderaterna, från soffan gick 100 000 till Moderaterna.

Hur ska det gå i valet 2010? Fler mätningar krävs för att få fram ett svar. Genast efter valet blev opinionen rödare. Att Göran Persson avgick som partiledare för Socialdemokraterna och Mona Sahlin efterträdde honom är en tillgång. Sedan januari i år närmar sig blocken varandra. Sysselsättningen är viktig. Idag är arbetslösheten 8 %. Den ekonomiska krisen har skötts väl. Viktiga vär-



Artikelförfattarna från vänster Margaretha Bull, Margareta Storm, Eva Haak-Hess och Ann-Catrine Skoog Ehmer

den är jämlikheten, vilket är unikt för Sverige både i Norden och i världen. Men man önskar sig också ett behagligt liv, fyllt av njutning och spänning, särskilt de unga. Mindre viktigt är fred och säkerhet. I Sverige och USA är man mycket individualistisk. Men svenskarna litar på varandra.

"Kvinnor i Sveriges riksdag 1922–2006." 1922 fick kvinnor för första gången ställa upp i val. Först 1970 börjar en uppgång i antalet kvinnor. Folkpartiet framträder som ledare, en strategisk fråga – ju fler kvinnor, desto fler medlemmar. På 1960-talet hade Folkpartiet 40 % kvinnor i partistyrelsen. På 70-talet tävlade partierna om vilket parti som var bäst på jämställdhet? Kvinnofrågor blev viktiga, partilistan skulle avspegla varannan damernas.

Märker man en skillnad med fler kvinnor i politiken? Ja, kvinnors intressen och åsikter är nu representerade. Även män engagerar sig. Men kvinnor är fortfarande dåligt representerade i näringslivet och vid universiteten.

Efter ett omtyckt boklotteri avslutades konferensen med en bussresa till Nordic Heritage Museum där vi fick se det vackra museet och en utställning av Maria Fribergs fotografier och videokonstverk. Vi blev trakterade med en fin mottagning och fick sedan säga adjö till vårt värdfolk både på universitetet, SI och Generalkonsulatet. Ett speciellt varmt tack går till Niklas Arnegren!

Margareta Storm
Ann-Catrine Skoog Ehmer
Eva Haak-Hess
Margaretha Bull
mstorm@theswedishschool.org

Samspråk med flerspråkiga familjer

Det är allt fler barn i Europa som växer upp med fler än ett språk, ofta två men inte så sällan även tre. Det sista är situationen för Monica Bravo Granströms barn Erik och Ingrid i Bodensee, Tyskland: de talar svenska med mamma, spanska med pappa och tyska med de flesta andra människorna omkring dem. Här nedan berättar Monica om sina tankar kring flerspråkighet och tipsar andra föräldrar om hur man kan göra för att stärka sina barns flerspråkighetsutveckling. Och det är verkligen värt att satsa extra på det, eftersom familjeflerspråkigheten för med sig så mycket positivt. Så som Monica själv påpekar är språk inte bara olika sätt att kommunicera. Istället handlar det om så mycket mer, om identitet, om kultur. Nu ger jag ordet till Monica; själv vill jag tacka alla som har skrivit, skickat intressanta och tankeväckande artiklar och diskuterat flerspråkighetsfrågor under de tio år som jag haft hand om denna spalt! Det har varit ett nöje att få ta del av era erfarenheter och synpunkter kring flerspråkighet.

Leena Huss
leena@huss.se

Att leva i en flerspråkig verklighet

Som de flesta andra som skriver i denna spalt brinner jag för språk. Redan hemma i kalla Norden, Umeå, började jag med engelska på dagis. Det var inte vanligt på den tiden, men min bästa kompis skulle få hemspråksundervisning och jag fick hänga med. Sedan hade jag en så "exotisk" lekkamrat som en liten kille från El Salvador. Så redan tidigt i livet började jag alltså tycka att språk, det var något väldigt intressant. Sedan gick det som det gick. Det man tycker är intressant, det går lättare i skolan och det som går lättare, det tycker man oftast är intressant.

Efter grundskolan sökte jag mig därför till humanistisk linje på gymnasiet, där jag förutom de tidigare bekantskaperna engelska och tyska även började med spanska och latin.

Min väg gick vidare med studier vid Umeå Universitet till fil mag i spanska (inklusive utbytesår i Spanien), via två-årig Master i översättning i Spanien, praktik på Europaparlamentet, arbete på översättningsbyrå i Göteborg, till arbete på dokumentationsbyrå i Tyskland, sedan jag där (väldigt otippat) mött kärleken – en spanjor.

Nu lever vi i södra Tyskland i "paradis" som vissa kallar det – Bodensjön.



Moni, Ingrid, Erik och Jose i Palma.

Området är verkligen vackert och det finns gott om bra betalda jobb – eller fanns före finanskrisen kanske man skulle vilja lägga till.

Två barn har sällat sig till familjen, Erik 4 år och Ingrid, snart 2 år. När man får barn blir ens eget modersmål helt plötsligt viktigt på ett helt annat sätt. Innan hade jag väl inte reflekterat speciellt mycket över svenskans plats i mitt liv eller det faktum att jag är flerspråkig. Jag pratade dagligen tyska och engelska på jobbet och hemma spanska. Naturligtvis översatte jag ju fortfarande till svenska, men kontakten var inte så intensiv.

Med barnen började dock en ny epok. Naturligtvis ville jag föra svenskan vidare till mina barn. Barnens pappa ville även han naturligtvis föra vidare sitt modersmål – spanskan. Vi hade pratat om att börja prata tyska sinsemellan, men med barnens intåg avbröt vi de tankarna. För hur skulle annars barnen ha lärt sig spanska?

I Tyskland, speciellt i södra delarna, är det nämligen mamman som är hemma med barnen. Oftast tre år, eftersom att det inte brukar finnas dagisplats till barn under tre år. De senaste åren har situationen ändrats lite, till andra barnet fick jag t.o.m. föräldrapenning i ett år (infördes 2007) men så var det med första barnet.

Ni kanske har hört talas om metoden "en person – ett språk" (One Person – One Language – OPOL) som framfördes av lingvisten Ronjat 1913. Den går ut på att en person alltid ska prata endast ett och samma språk med barnet. Som ni

förstår kan detta bli lite svårt i dagens globaliserade samhälle. Därför kan det vara viktigt att påpeka att den ovannämnda metoden inte är "den enda rätta". Att ha ett annat familjespråk än majoritetsspråket som pratas utanför hemmet kan t.ex. med fördel användas när båda föräldrarna har samma modersmål.

I vår familj ser vår flerspråkiga vardag ut så att vi vuxna pratar vårt modersmål (svenska respektive spanska) när vi pratar direkt med barnen och spanska sinsemellan. Tyska lär de sig i kontakten med andra personer. Våra barn kommer alltså att ha tre förstaspråk..

Majoritetsspråket, i vårt fall alltså tyskan, är normalt sett det språk som kommer att bli det starkaste språket. Man ska som förälder inte bli orolig om barnen "blandar" språken. Fastän barnens språkutveckling går i en rasande fart är det inte förrän i 5-årsåldern som basen har satt sig.

Sedan är det även viktigt att skilja på *kodblandning* (code-mixing) där små barn omedvetet blandar ord från sina förstaspråk och *kodväxling* (code-switching) där flerspråkiga personer medvetet växlar språk i ett och samma samtal, beroende på situation och samtalspartner.

Inte heller ska man oroa sig att det blir för mycket med flera språk för barnen. Vi själva sätter begränsningarna. En del hyser oro om att barnen inte ska kunna lära sig de flera språken "riktigt". Det kan de utan tvivel, även om naturligtvis inte alltid alla flerspråkiga behärskar alla

termer inom alla olika områden, men det gör ju sällan ens enspråkiga. Viktigt är att förstå att språken inte hindrar varandra, utan det är snarare så att personens tänkande utvecklas att bli mer flexibelt.

De flesta föräldrar som bor i ett land där ens modersmål inte talas vill nog föra vidare sitt modersmål. Språk är ju så mycket mer än ett sätt att kommunicera, språk är identitet, språk är kultur. Vidareförandet kan dock ibland te sig lite svårt av olika grunder. En anledning kan vara tidsbrist, en annan modersmålets status i det land man bor.

Som svensk har man i Tyskland i det sista avseendet tur. När jag pratar med mina barn utanför hemmet händer det ofta att det börjar glittra i tyska personers ögon, innan de kanske vågar sig på att fråga "Vad pratar Ni för språk? Kan det vara?" och sedan glädjen när de får bekräftat att det är svenska.

Även fastän jag är svensklektor på ett universitet här vid Bodensjön upphör jag aldrig att förvånas över den positiva bild som personer har av Sverige och vilket intresse som finns för det svenska språket.

Om man nu har ett annat modersmål med inte så hög "status", som t.ex. turkiska i Tyskland, så kanske det inte är så lätt som förälder att motivera barnen för det språket, om man själv upplever det som pinsamt att tala språket inför andra. Motivation är nämligen en av de viktigaste drivkrafterna för inläring. Om mamma själv inte vill använda sitt modersmål, varför skulle jag vilja göra det?

Vad kan man då göra som förälder för att främja modersmålet?

– Försök leta reda på andra personer med samma modersmål som bor i samma område. Starta en lekgrupp. Senare kan man starta kompletterande svensk undervisning, detta erhåller ett visst statsunderstöd från Sverige.

– Läs böcker på modersmålet.

– Se program och filmer på modersmål.



Erik.



Bullkalas på Barnklubben, Mainau.

let. I dagens samhälle kan man se väldigt många TV-program i efterhand på Internet, t.ex. SVT Play, radioprogram även så.

– Lek och sjung mycket på modersmålet. Ha kul! Motivationen som sagt.

– Själv är jag med i två "mammagrupper", en på norra sidan om Bodensjön och en på södra sidan. Vi träffas en gång i månaden, leker och samtalar på svenska, samt även till svenska högtider, middagar och advent framförallt.

– När barnen blir större bör man försöka se till att de på något sätt får regelbunden modersmålsundervisning, eftersom forskningen har visat hur viktigt detta är.

För vår egen familj har detta hittills fungerat bra i vår flerspråkiga verklighet. Ingrid producerar ju inte många ord själv ännu men hon förstår de tre språken. Erik pratar alla tre språken utan större problem, även om han kodblandar och man märker en viss *transfer* från tyskan, t.ex. "Jag vill upp gå" (Ich will aufstehen). Inte heller har vi upplevt speciella problem hittills, det största irritationsmomentet var förmodligen när dagispersonalen menade på att vi måste prata tyska hemma för barnets skull. Fördelarna däremot är ju många – barnen kan t.ex. prata med mor- och farföräldrarna, vilket de inte hade kunnat om de endast hade pratat tyska. Jag är väldigt stolt över Erik, vilket jag hela tiden tydligt visar och säger och han är mäkta stolt själv.

Barnen är ju dock som sagt fortfarande små, så jag får väl återkomma med en rapport om några år för att se hur det gick. Speciellt tonåren sägs ska vara svåra (motivationen: "vad ska jag behöva kämpa på med detta för"), men det finns inga oövervinnerliga hinder om man bara har motivationen.

Monica Bravo Granström
Bodensjön, Tyskland
mogranstrom@yahoo.es

Till sist några lästips.

Lättläst: Gunilla Ladberg *Barn med flera språk*. 2003. Liber (För den som vill förkovra sig mer: K. Hyltenstam, & I. Lindberg (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2004. Studentlitteratur. (Studie i uppdrag av Europeiska Kommissionen (på engelska) om forskning om hur flerspråkigheten kan främja kreativitet.

Så här har jag lärt mig svenska

Jag kommer från Estland och är 22 år gammal.

Jag har studerat vid Karksi-Nuia Gymnasium. Efter studentexamen studerade jag *Tourism Management* vid yrkesskolan i Olustvere.

Redan i årskurs fem blev jag intresserad av vårt grannland Sverige. Det var under en historiektion. Jag lärde mig sedan mer om Sverige och svenskarna under gymnasietiden. Vi läste om de skandinaviska länderna, deras egen historia och den som hör ihop med vår egen.

I västra Estland ligger gamla svenska byar. Det finns ett helsvenskt gymnasium i Nuckö (*Noarootsi*) nära Haapsalu. Tartu Universitet (det öppnades den 15 oktober 1632) var Sveriges andra universitet på den så kallade "svenska tiden".

Det var mycket spännande att studera hur små nationers folkgrupper som ester och estnisksvenskar under flera hundra år kan klara av att bevara både språk och traditioner trots främmande herrar, krig och Sovjetunionens ockupation. Allt detta gjorde att mitt intresse för Sverige



Vår familj Rehemaas på mamma Tiias 40-årsdag 2008.



Jag med hundarna Yuna och Sitsi (nov, 2009).

växte.

Sedan 1993 har Karksi-Nuia och Lund haft samarbete på många plan. Monika Josefsson och Futurum Est har betytt mycket; likaså Riksföreningen Sverige-kontakt. Monika har bland annat fått hjälp av Er när hon behövde stötta en estnisk gymnasist som saknade pengar för att komma till Lund. En annan gång fick hon hjälp med kontakter för att få råd att transportera en orgel till Karksi-Nuia.

På gymnasiet hade jag svenska som fritt val. Vår lärare var Ene Tae som bland annat lärt sig svenska i Lund. Un-

der påsken 2006 fick vi som studerade svenska tack vare Futurum Est besöka både Lund och Österlen. Detta gav oss mycket av både språk och kultur.

Nu är jag i Sverige och jag har stannat hos Monika Josefsson hela hösten för att studera mer svenska under hennes ledning. I Sverige har jag bättre möjlighet att få verklig språkkunskap och plugga svenska. Det är viktigt för mig att vistas bland svenskar för jag kan öva svenska varje stund på dagen och jag kan lära känna människor.

Här i Sverige tycker jag mest om natu-

ren, det svenska språket och mina svenska vänner; de små röda husen med svensk flagga på tomten, den skånska dialekten, svensk mat och gamla traditioner i Skåne såväl som i Dalarna (övriga landskap är mer främmande för mig). Från sommarens slut har jag under flera månader varit på Österlen. Jag bodde nära Stenshuvuds nationalpark med dess storslagna natur. Denna betyder mycket för mig.

I oktober besökte jag utställningen om de "Vita Bussarna" i Malmö. Riksföreningen Sverige-kontakts lokalavdelning Malmö-Lund hade ordnat ett möte på Humanitetens Hus. Det var en väldigt intressant kväll. Jag fick veta mer om dessa Vita Bussar, som vid andra världskrigets slut hjälpte utmärklade människor att lämna ruinernas Tyskland och komma till tryggheten i Sverige. Frivilliga krafter kände ansvar för sina medmänniskor i ett krigshärjat land. Detta gäller för oss även idag – oss i Estland och människor i Sverige.

Jag minns 90-talet då vi hade det riktigt svårt. Många svenskar stöttade den estniska befolkningen. Det kom t.ex. en stor lastbil hem till vår familj. I bilen fanns bland annat kläder, köksutrustning och cyklar för barn. Mina föräldrar var blygsamma. De ville inte ta för mycket. Det fanns ju så många andra som behövde. Men: min första cykel var en svensk Monark. Farmor och pappa lärde mig cykla och jag fick många blåmärken. Jag var så liten att jag inte kände till världen men jag visste om den så kallade "Rootsi Abi" (den svenska hjälpen).

Nu när vi i Estland har det bättre hjälper vi ester i Sibirien och i Ukraina så mycket vi kan. Dessutom gjorde vi vad vi kunde för att stötta offren för tsunamin.

Det är för att jag har fått möjlighet att besöka Sverige så mycket både under gymnasietiden och på egen hand som jag lyckats "adoptera" svenskan.

Det finns många människor som stöttat mig. Jag vill tacka min mamma och pappa: Tiia och Harry Rehemaa, mina lundavänner Monika och Hans Josefsson, familjen Svensson-Grönlund i Lomma, familjen Hilding i Leksand och alla andra för den trygghet ni ger mig.

*Gren Rehemaa
gren.rehemaa@gmail.com*

Ny distanskurs för lärare i svenska som främmande språk utanför Sverige

Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet kommer att ge en ny distanskurs för lärare som undervisar i svenska som främmande språk för vuxna utomlands. Kursen kommer att startas hösten 2010 och avslutas ett år senare. Kursen ger 15 högskolepoäng.

Kursen går i korthet ut på att lärare som undervisar i svenska vid institutioner utomlands erbjuds kompetensutveckling i andraspråksinläring med inriktning mot svenska som främmande språk/andraspråk genom en ettårig fortbildningskurs på kvartsfart. Kursen bedrivs på distans via en kursplattform på nätet med två heldagsträffar.

För att få veta om tillräckligt intresse finns för en sådan kurs skickades en enkät ut under våren 2009 via Svenska institutet till de ca 250 utlandslektorerna. Ca 50 av dessa har svarat. Över hälften av lektorerna som svarat enkäten sak-

nar lärarexamen och över hälften saknar helt utbildning i andraspråksinläring med inriktning mot svenska som andraspråk. Endast ett fåtal har minst 60 hp, vilket anses som en adekvat ämnesutbildning för undervisning i svenska som andraspråk. Det är anmärkningsvärt att över 90 % av utlandslektorerna som svarat enkäten bedriver undervisning i svenska utan att ha pedagogiskt och ämnesmässigt adekvat utbildning.

Kursen kommer att vara en distanskurs med två campusförlagda heldagsträffar på Stockholms universitet, en första träff i vecka 34 i augusti 2010, ett års distansstudier via en plattform på nätet och en avslutande träff i vecka 33 i augusti 2011. Innehållet i kursen kommer att bestå av tre delar. Den första delen är teoretisk och behandlar andraspråksinläring. Den andra delen består av nätdiskussioner kring kurslitteraturen och uppgifter där läraren ska pröva olika arbetssätt inom

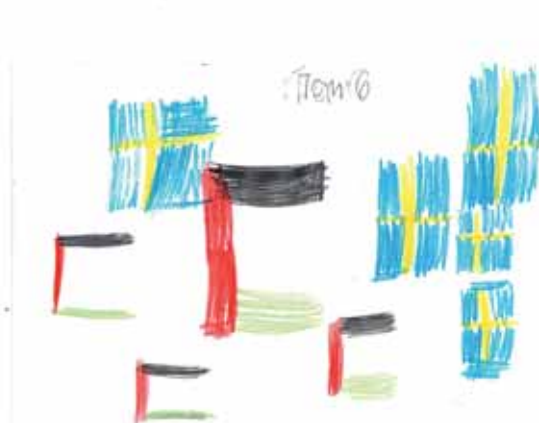
andraspråksundervisning i sin egen undervisning. Den tredje delen är en uppgift som innebär att utforma ett lämpligt undervisningsmaterial som redovisas på slutträffen. Kursen är således inte en färdighetskurs i svenska språket, utan är en fortbildningskurs om andraspråksinläring med didaktiskt perspektiv med inriktning mot svenska för studerande som läser svenska utanför Sverige. Kursen ger 15 högskolepoäng med studier på kvartsfart.

Anmälan sker via www.studera.nu senast den 15 april 2010 och kursnamnet är *Svenska som främmande språk för lärare i svenska utanför Sverige*.

Gunlög Sundberg
gunlog.sundberg@nordiska.su.se
Institutionen för nordiska språk
Stockholms universitet

Svenska skolföreningen i Abu Dhabi tackar för bokgåvan

Nedan följer ett axplock av teckningar från de yngsta eleverna.



Brev från vårens stipendiat på Tärna folkhögskola Hanna Lövina, Vitryssland

Hej Lars!

Förlåt att jag inte skrev en uppsats om mitt liv i Tärna när jag var där. Hoppas att det är inte för sent. Jag vill tacka till Sverigekontakt för dem fem underbara månaderna på en helt fantastisk skola.

När jag kom till Tärna, var det kulet ute. Camilla, en kvinna som jobbar på skolan, träffade mig på järnvägsstationen i Sala för att skjutsa mig till Tärna. På vägen dit betraktade jag ödsliga åkrar, ensamstående röda hus och små figgebodar. Vi passerade Kumla kyrkby med en gammal kyrka som står på en backe, omgiven av en kyrkogård. 200 meter - och vi är på Tärna! "Här kommer jag att bo hela terminen!" Det kändes likt läskigt i början; det finns nästan ingenting omkring, bara

åkrar och en liten by. Snart förstod jag att jag oroadde mig förgäves...

Tärna är en helt fantastisk plats. Jag hade aldrig tänkt att det kunde vara så roligt långt borta från bullriga "big city" livet. Det finns allt här för att känna sig lycklig. Och först och främst - underbara människor.

Naturligtvis, i början hade jag några svårigheter: språksvårighet, till exempel. Jag var rädd för att göra fel, men förstod snart att det enda sättet att lära sig ett språk är att prata så mycket som möjligt. Lyckligtvis, hjälpte mina nya kompisar mig gärna. De lärde mig en massa slangord och fraser och korrigerade mina fel. I början hade jag också svårigheter att få kontakt med elever. De var jätkenälla mot mig och Agnieszka den andra Sverigekontaktstipendiaten från Polen men det kändes liksom de väntade att vi skulle göra ~~det~~ första steget...

Snart var isen bruten! Steg för steg öpp-

nade vi oss mot varandra med ~~den~~ andra eleverna. Jag fick på riktigt bra vänner. Vi fortsätter att umgås med dem på nätet och via ~~text~~ brev. I augusti var jag på besök hos min väninna Eva i Göteborg. Snart kommer hon att besöka mig i Ullnäs.

Under studien på Tärna gjorde vi en massa intressanta, roliga och nyttiga saker. Studium på en folkhögskola innebär mycket grupparbete, mycket individuell informationsökning, många kreativa uppgifter. Vi gjorde många presentationer i Power Point, och det hjälpte mig att bli modigare och övervinna min rädsla för att ~~prata~~ tala inför klassen och lärarna, att tala svenska. Som du vet, gjorde vi också ett stort

temarbete om folk mord.

Varje grupp skulle skapa en film. Resan till Polen en jätteviktig del av detta projektet.

Utflykter till Auschwitz, gamla judiska waterut

och vandringar i Krakow ger oss inspiration och mycket filmmaterial.

Det var också spännande lära känna svenska traditioner. Jag menar inte bara kulturella saker, utan också vardagslivet: hur man arbetar, hur man gör helt vanliga saker (lagar mat, umgås med familj och kompisar, till och med städar! :)), vad man gör på fritid i Sverige. När man kommer till ett land som en turist, får man ganska yttliga föreställningar om folket och folkets livsföring.

Jag vill tacka er för tecknerna och boken om nationalism. Jag är djupt imponerad av hur många olika projekt Sverige-kontakt genomför, trots att din förening inte är så stor. Om ni behöver någon hjälp eller information om Vitrysland (ifall ni gör något projekt som syftar mot Östeuropa), skulle jag gärna hjälpa till. Jag bifogar här en CD-skiva med foton från Tärna och Krakow.

Med vänliga hälsningar,

Hanna

Minsk, 03.09.2009



Hanna i Västerås.

Min gamla adress i Minsk gäller inte längre. Jag flyttade till annat studenthem.

Min hemadress är:

Hanna Liovina
24-48 9. Kupaly str.
211440 Novopolotsk
Vitrysland (Belarus)



Hanna med Eva Valatek och Agnieszka Slys från Polen.

Lösningen till förra korsordet.

Ordet vi sökte i förra korsordet "Djuriskt bad" var Upsala College. (Skolan upphörde på 1990-talet, ej på 1980-talet.)

Pristagare:

Elsa Jansson, Vänersborg
Sten Tersmeden, Skanör
Torsten Selén, Skärholmen

Gratis!

Riksföreningens bok Internationell Nationalism kommer med posten.


BLÅ GA	U	EN RÖNRENY ORGANISATION	SL	YTA	KÖR	UPPMÄRK- SAM	KAN MAN KÖRA I		EN SÄGG- MAM- MA	RIETNING	DÖDS- TIDIG	SIMONSSON	RENA	SEPPISSE GUD	
KÄR- KÄR	P	PAR	O	D	I				M	T	U	G	A		
SÄTT	M	E	T	O	D	I	K		T	I	R	N	A	KAN MAN GÅ PÅ?	
SÄTT E	I	C	K	E	S	E			Ö	S	T	E	R	S	
LEK	T	A	F	A	T	T			U	R	A	J			
GAU IN GA	A	R	M	A	R	Augusti 2009	EN SÖNG LUNDELLEN	E	G	G	A	T	U	R	I
T O N	R	E	S	L	Ä	K	T	A	G	G	R	E	S	S	I
	A	D	B	E	N	R	O	N	T	F	R	A	E	S	T
SUBSÄPÄ	N	E	N	E	N	R	Ö	R	T	A	K	L	O	T	S
	Ä	P	I	S	E	L	L	A	V	I	R	K	A	E	L
S V A M P	T	O	P	M	U	R	K	L	A	A	V	E	J	U	S
GRÄDA	L	I	P	A	N	Ä	T	A	R	O	M	D	U	S	Ö
TÖRN- ROSA	S	A	G	A	M	O	N	I	G	T	H	U	N	D	L
															©

Nedanstående är ett vykort, ej avsänt, som finns i Riksföreningens ägo.
Alla foton kommer senare att kunna beskådas via Riksföreningens hemsida

EN UNG MAN I SINA BÄSTA ÅR

Konstruktör: Conny Stoopendahl

Foto Ensamt: AB Grapes Konstförlag 1908

	VAR EN TOMAS	KONSTOM- GIVNING	MODERN	IDEN RYTMISKA ACCENTEN	PUND	OCH SEDAN ROPLAN	KÖRDE KARDEMUMMA	I BACKE	MÄTT FÖRR	K L U B B	UGANDIER	FARTYG	HELIG KORT	MATBÖN	KALLADES FADERN IBLAND
	STRIDA				PÅ ÖTAK	ÄR RUNT	SVASSA	LATINSK KONST	LATINSK KUNG KORT	1			OCKSÅ ETT HÄR	EN FÄGEL	
	UNG- HÄST				RISK- FRITT										
	Ä M Y D R E T	7				H A G M A N		SERVERAS TILL SILL IBLAND			VIS MAN		2		
DOG HAN AV	BANK	RIKE			FUKTA	NERE					TAR EN DEL SVART	ALLA ÄR JÄMNA			
B R E V		HAN REVOLTERAR													
F I S K		EN MYCKET KORT ENGELSK HERRE		VID UPP- MANING	SATT PÅ AKKA		KAN KALLAS ISKONST?	STYRKA				GIFT (SCHEELE 1774)		FÖR- B U N D	
		NATTADE	MÄSTERSKAP					PÅ VAPEN- SKÖLD		BIFALL			GÖR FORD		
										FINNS VI I					
NOBEL- PRIS- TAGARE	MYNNING	9		ANGE		UNGDOMS- FÖRBUND									SKREV "MOR GIFTER SIG"
T I T A	5	BÖR VÄL ALLA HÄ?	TITTA	VID KÖ			8					SPÅR	November 2009	EN RO- LIG EN	
HETTE HAN OCKSÅ	...TYP ENL. C.G. JUNG							KLOSKAP M.M.	6					FLICKNAMN	
REGN	1													NEKROLOGEN	
V I M L A			LED HAN AV	SÄLDE BILLIGT		NORDMIMARE	STAD				VÄRLDSBE- RÖMT KAMERAMÄRKE I FILM + FLEX				
H Ä N D A		"GRÖN- KÖPINGVERB" I PRESENS (ERINRAR)						KALS FINNS I GÖTEBORG	4			OCKSÅ EN GUDINNA		3	
...SKURAR ÖVER HELA LANDET							DEN GÅR ATT ÄTA						INDISKT BRÖD		

Lösningens ordet i de BLÅ nummerade rutorna utgör tävlingssvaret. Vi söker en persons efternamn. Tre vinnare får en bok ur föreningens boklager. Adress finns på sidan 3 i tidningen. Ett annat alternativ är att mejla lösningens ordet till Conny.Stoopendahl@Sverigekontakt.se Lösningen oss tillhanda senast 15 januari 2010. Märk kuvertet "Tävling 3". Lycka till.



UPPLEV EN VÄRLD PÅ SVENSKA

Vi levererar svenska böcker till utlandet! Böckerna ser du på www.bokia.se och ni beställer genom att skicka ett mail till sverigekontakt@bokia.se.

För medlemmar i Riksföreningen Sverigekontakt gäller särskilda fraktvillkor.

Bokia
KLIV IN I EN ANNAN VÄRLD

Vi lotsar dig säkert i hamn. I alla väder.

Hos Sveriges största och äldsta stiftelseförvaltare är du i goda händer. Som kund får du tillgång till en bred expertis och unika kunskaper inom hela stiftelseområdet. En skraddarsydd och professionell förmögenhetsförvaltning gör att du alltid kan känna dig trygg.

Om du har en privat förmögenhet kan vi dessutom erbjuda en personlig förvaltare och experthjälp inom de flesta områden som rör din ekonomi. Inom Private Banking erbjuder vi dig personliga lösningar, finansiell helhetssyn och professionell förvaltning.

Vi erbjuder dig vår tid, vår kunskap och vårt engagemang.

Kontakta oss på Institutioner & Stiftelser
Telefon: 031-62 25 16
E-post: stiftelser.goteborg@seb.se

Välkommen!

SEB
Financially yours



SVERIGES LEDANDE INTERNATSKOLA

Gymnasie- och grundskoleutbildning åk 7-9. Utbildning på svenska eller engelska.
IB-program sedan 25 år med mycket goda resultat.
Mångfald av fritidsaktiviteter. Nära kontakter med högskolor och näringsliv.

SIGTUNASKOLAN HUMANISTISKA LÄROVERKET

Telefon: +46 8 592 571 00
www.sshl.se

